

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤษณา พิชณฺโกศล. ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1 เรื่องการนิยามศัพท์สำคัญ ในอนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

http://www.cdpt.or.th/index.php?view=article&catid=68:crpd&id=71:2010-02-12-07-16-57&option=com_content&Itemid=59 [2553, มีนาคม 15]

กัลป์ปาลัตตา คุณตา. คู่มืออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุก รูปแบบ (ICERD). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2551.

กิตติ สืบสันติพงษ์. ยอดเด็กพิการเพิ่มขึ้นกฎหมายคุ้มครองลดลง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.naewna.com/news.asp?ID=57856> [2551, มีนาคม 23]

กิตติพงษ์ สุทธิ. ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา. สัมภาษณ์, 7 กันยายน 2551.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพฯ: วิทยุชุมชน, 2547.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักความเสมอภาค. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pub-law.net/article/ac010147c.html> [2553, มกราคม 4]

กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

ชัตติยา กรรณสูต และจตุรงค์ บุณยรัตน์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์: การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับ คนจนและคนด้อยโอกาส: กลุ่มนอกร่างแรงงาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ, 2546.

คมกฤษ ชาญพิชาญชัย. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ : ผลกระทบทางกฎหมายต่อประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

คมสัน ณ รังสี. สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.boraiwit.ac.th/social/Constitution_right1.htm [13 มีนาคม 2553]

คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า.

รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สิทธิมนุษยชนของคนพิการ ครั้งที่ 2 วันที่ 26 พฤศจิกายน 2545. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2546.

- โครงการกาญจนบุรี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานสำรวจข้อมูล
พื้นฐาน รอบ 4 (2546) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr/Research/KanchanaburiProject/PDF/Report2003Thai.pdf> [2553, มีนาคม 10]
- โครงการศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมราชา. สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1.
โครงการเผยแพร่กฎหมายที่นำร่องสำหรับประชาชน ลำดับที่ 5. นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2543.
- จรัญ โฆษณานันท์. รัฐธรรมนูญ 2540 : จาก "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" สู่ "ธัมมิกสิทธิมนุษยชน".
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544.
- จรัญ โฆษณานันท์. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.
- จรัญ โฆษณานันท์. ความพิการของกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมายกรณีสองทนายความไปลิโอ
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.geocities.com/miduniv> [2551, กุมภาพันธ์ 11]
- จิตรารัตน์ พันธุ์พิจิตร. ผลกระทบของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญและคำพิพากษาศาลปกครอง
กรณี ความเสมอภาคในการเข้ารับราชการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา
นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- จิราลักษณ์ จงสถิตมัน. แปล. กฎหมายฐานว่าด้วยการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คน
พิการองค์การสหประชาชาติ พ.ศ. 2537 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.tddf.or.th/library/law0002.pdf> [2551, กุมภาพันธ์ 11]
- จุมพต สายสุนทร. กฎหมายระหว่างประเทศ. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน
, 2547.
- จุมพต สายสุนทร. กฎหมายระหว่างประเทศ. เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน
, 2548.
- จอม ชุ่มช่วย. สมมติสัน-ไฮเปอร์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www.autismthai.com/mcontents /
marticle.php?headtitle=mcontents&id=113337](http://www.autismthai.com/mcontents/marticle.php?headtitle=mcontents&id=113337) [2553, มีนาคม 14]
- ฉลวย จตุกุล. แนวคิดการปฏิรูป การจัดการบริการและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์จิตเวชสำหรับ
บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2544.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ, 2549.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ, 2549.

ชุมพร ปัจจุบันนทร์. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549.

ชุมพร ปัจจุบันนทร์. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล: สัญชาติ. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549.

ธรรมนิตย์ สุมันตกุล. กฎหมายพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ : สหรัฐอเมริกา (The American with

Disabilities Act 1990) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://thaindc.org/files/S14\(1\).pdf](http://thaindc.org/files/S14(1).pdf)

[2552, มิถุนายน 30]

ธีรดา โสมะนันท์. สิทธิและเสรีภาพของคนพิการทางการมองเห็นตามรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ทวี เชื้อสุวรรณทวี. การเปรียบเทียบกฎหมายด้านคนพิการของประเทศไทย อังกฤษ และ

สหรัฐอเมริกา. วารสารวิทยาลัยราชสุดา ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 : 37-58.

ทวี เชื้อสุวรรณทวี. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. สัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2551.

ทัศนีย์ ลักษณะนาภิชนชัช. การบริหารสังคมกับโครงสร้างสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ ก๊อบปี้, 2548.

ทีมงานองค์การสหประชาชาติประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. ศักดิ์ศรีและ

ความยุติธรรมสำหรับทุกคน เสี่ยงของเราที่ได้ยินบนแผ่นดินไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

www.un.or.th/.../UND_UDHR_TH_031208_V10_Final.pdf [2553, กุมภาพันธ์ 19]

นพนธิ สุริยะ. กฎหมายระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.

นพนธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2537.

น้ำหนึ่ง มิตรสมาน. เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการทางการเห็น: Assistive

Technology for the Blind & Visual Impairment Persons. สารเนคเทค ปีที่ 15 ฉบับที่

76 : 27-33.

นิธิ เขียวศรีวงศ์. คนไทยกับ 3 คำเจ้าปัญหา : เชื้อชาติ-กลุ่มชาติพันธุ์-อัตลักษณ์ [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9596.html> [2553,

มีนาคม 19]

บงกช นภาอัมพร. ครูใหญ่โรงเรียนสำหรับคนไร้รัฐคนไร้สัญชาติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

[http://www.archanwell.org/autopage/print.php?t=1&s_id=325&d_id=324&page=](http://www.archanwell.org/autopage/print.php?t=1&s_id=325&d_id=324&page=1)

1 [2553, มีนาคม 15]

บรรเจิด สิงคะเนติ. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำพิพากษาศาลปกครอง : กรณีสิทธิในการสมัครสอบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pub-law.net/publaw/View.asp?PublawIDs=813> [2552, ตุลาคม 14]

บัญญัติ ศิริปรีชา. การให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับที่ 159 ของ ILO: อีกริบบทของการคุ้มครองคนพิการในประเทศไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.labour.go.th/news/file/2008/01148.pdf [2553, กุมภาพันธ์ 21]

บัณฑิต ไกรวิจิตร. การตั้งคำถามต่ออัตลักษณ์: เพศสภาพ ชนชั้น และความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://urbanso2009.blogspot.com/2009/09/blog-post_6866.html [2553, กุมภาพันธ์ 21]

ปกรณ์ สิงห์สุรียา และวิภาดา อังสุมาลิน. ผู้พิการจากมุมมองทางปรัชญา. ภายใต้ชุดโครงการวิจัยเรื่อง ศาสนากับคนพิการในประเทศไทย วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

ประภาส ปิ่นตบแต่ง และกฤษฎา บุญชัย. จากสิทธิมนุษยชนสู่สิทธิชุมชน : วิวาทะเสรีนิยมกับชุมชนนิยมในสังคมไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.msu.ac.th/politics/CHRN/bot/b_1.htm [2551, พฤษภาคม 24]

พิมพิมล พลเวียง. จัดสวัสดิการสำหรับครอบครัว เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.msociety.go.th/document/page/page_1822.doc [2551, พฤษภาคม 24]

พรจันทร์ เกียรติศิริโรจน์. การส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://gotoknow.org/blog/pornjan/145237> [2553, มีนาคม 18]

พวงแก้ว กิจธรรม. การบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-11-25-658.doc> [2552, พฤศจิกายน 25]

พวงแก้ว กิจธรรม. ปี 2553.....ปีทองฝั่งเพชร(เม็ดเล็กๆ)ของคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2010-01-12-706.doc> [2552, กุมภาพันธ์ 23]

พวงแก้ว กิจธรรม. สรุปสาระสำคัญ ปาฐกถา เรื่อง "พลังคนพิการเพื่อสังคม" โดย นายมณฑิเยียร บุญตัน สมาชิกวุฒิสภา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-12-09-663.doc>, [2553, มีนาคม 22]

- พวงแก้ว กิจธรรม. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับ การใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2010-01-12-707.doc>. [2553, มีนาคม 18]
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เวอร์. อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2551.
- มานะ งามเนตร. มาตรฐานชีวิตของคนไร้สัญชาติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.statelessperson.com/www/?q=node/3362>, [2551, กุมภาพันธ์ 28]
- มณฑิยา บุญตัน. นายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2551.
- มณฑิยา บุญตัน. ความพิการ เจ็บไขทางสังคมที่อยู่เหนือสภาพทางกายหรือสุขภาพ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/article.php?id=0000301&genreid=03&genre=%B4%E9%D2%B9%CA%D1%A7%A4%C1> [2553, มีนาคม 13]
- มณฑิยา บุญตัน. เบียดความพิการ : สงเคราะห์ หรือ สิทธิ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-12-30-701.doc> [2552, ธันวาคม 30]
- มณฑิยา บุญตัน. สรุปสาระสำคัญปาฐกถา เรื่อง "พลังคนพิการเพื่อสังคม" [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-12-09-663.doc> [2551, กุมภาพันธ์ 28]
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. บทที่ 5 แนวคิด และทฤษฎีในทางรัฐธรรมนุญว่าด้วยอำนาจอธิปไตย และ สิทธิเสรีภาพ : เสรีภาพ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://e-learning.mfu.ac.th/mflu/1604101/chapter1/Lesson5.htm#51> [2553, มีนาคม 13]
- มูลนิธิคนพิการไทย. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนกลุ่มเฉพาะ : การพัฒนาผู้พิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/library/law0032.doc> [2553, พฤษภาคม 24]
- มูลนิธิสากลเพื่อคนพิการ. โครงการส่งเสริมความตระหนักรู้ในศักยภาพของคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.yimsoo.org/activity.php?group=1> [2553, พฤษภาคม 24]
- มูลนิธิคนพิการไทย. สาระสำคัญ เรื่อง สิทธิคนพิการตามกฎหมาย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/21-12-09.doc> [2553, มีนาคม 16]
- มูลนิธิคนพิการไทย. วิถีชีวิตธรรมดาสำหรับคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/tddf/newsroom/detail.php?id=0006863> [2553, ตุลาคม 26]

- ระพีพรรณ คำงาม และปิยมาศ ศิลาแยง. คนชายขอบกับเด็กออทิสติก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ednet.kku.ac.th/~autistic/pages/article.htm> [2551, พฤษภาคม 20]
- รวีวรรณ พรายแสง. ทุกเรื่องที่คุณอยากรู้เกี่ยวกับ "เบียดความพิการ" และ "การจดทะเบียนคนพิการ" [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-12-30-702.doc> [2553, มกราคม 28]
- รัฐปกรณ์ นิภานันท์. สถานภาพคนพิการกับการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.law2day.com> [2551, พฤษภาคม 24]
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. การเลือกตั้งในรัฐเสรีประชาธิปไตย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.nacc.go.th/application/constitution/.../39_1_acharnvorachet01.doc [2553, มีนาคม 2]
- วิชาการ ดอท คอม. เรียนร่วม รวมพลัง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.livetogether.org/2009/11/16/learning-together/>, [2553, มีนาคม 14]
- วิรัช จีระแพทย์. สิทธิมนุษยชนตามกฎหมายระหว่างประเทศกับรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรุงเทพ, 2552.
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. กฎหมายและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับคนพิการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญู ชน, 2539.
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. กฎหมายเพื่อคนพิการ. กรุงเทพฯ: สมาคมพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย, 2533.
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. วิสัยทัศน์สำหรับคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.wiriya.net/page_lablaw.htm [2551, มีนาคม 30]
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การแก้ไขกฎหมายที่กีดกันคนพิการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม : ศึกษากรณีกฎหมายและกฎระเบียบที่จำกัดสิทธิคนพิการในการประกอบอาชีพ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.lawreform.go.th> [2551, มกราคม 14]
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ พวงแก้ว กิจธรรม และวัชรา รั้วไพบูลย์. รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ. จำนวน 20,000 เล่ม. กรุงเทพฯ: บริษัทเบญจผล จำกัด, 2550.
- วิสูตร บุญญาพงษ์พันธ์. กฎหมายและการจำกัดสิทธิคนพิการในการมีงานทำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2541.
- วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

วีระชัย วีระจันทชาติ และ สโรทร ม่วงเกลี้ยง. คู่มือมาตรฐานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครอง
พิทักษ์สิทธิคนพิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน
ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, 2547.

วีระศักดิ์ ไควสุรัตน์. ปัญหาสังคมท่อมั่น : กฎหมายไทยทำอะไรอยู่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.chartthai.or.th/article/a016.html> [2551, มกราคม 11]

ศรันย์ ธิติลักษณ์. ผู้พิการกับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2008q1/2008january28p7.htm> [2551,
พฤษภาคม 18]

ศรันย์ ธิติลักษณ์. ภูมิคุ้มกันคอร์รัปชัน : ผู้พิการกับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: www.tddf.or.th/tddf/constitution/readart.php?id=00555 [2553, มีนาคม 11]

ศิริอร เทชะบำรุง มณีนินธุ์. ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิของคนพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
www.inspec.ago.go.th/บทความ%20สิทธิของคนพิการ.doc [2552, ตุลาคม 21]

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9. ปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู ยุทธศาสตร์
การ พัฒนาเด็กพิการรุนแรงในชุมชน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.kksped9.go.th/e-journal/journal8/journal-8.html> [2553, มีนาคม 17]

ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชีย. อบรม: ความเสมอภาคของคนพิการ [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://www.thaingo.org/prboard/1/view.php?id=6579> [2553, มีนาคม 16]

สารานุกรมเสรี วิกิพีเดีย. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://th.wikipedia.org/wiki/ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน> [2553, มีนาคม 16]

สกล สกลเดช. การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในหมวด 3 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540, ใน วิชัย ศรีรัตน์. สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย,
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.

สรายุทธ สุภาพรรณชาติ, การเลี้ยงดูทารกให้ปลอดภัยจากความพิการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://disableprevent.com/3a052.htm> [2553, มีนาคม 18]

สอาด หอมมณี, ก้าวใหม่ในการนำหลักค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (Punitive Damages) มาบังคับ
ใช้ ในกฎหมายไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://law.east.spu.ac.th/c_labor.php,
[2553, มีนาคม 13]

สลิต ชูชื่น, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน (ตอนที่ 1) [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://gotoknow.org/blog/salid/310110> [2553, มีนาคม 2]

- สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
แห่งชาติมูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย. อนุบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.tddf.or.th/tddf
/library/files/doc/library-2009-03-30-546.doc](http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-03-30-546.doc) [2553, กุมภาพันธ์ 12]
- สภาผู้แทนราษฎร. สิทธิมนุษยชนของคนพิการ : คนหูหนวก : รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
23 เมษายน 2545 ณ อาคารรัฐสภา 2. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิ
มนุษยชน สถาบันพระปกเกล้า, 2545.
- สมชาย ปรีชาศิลป์กุล. อดีต 4 ในระบบกฎหมายไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.geocities.com/miduniv>, [2552, กุมภาพันธ์ 11]
- สมบูรณ์ เสี่ยงมบุตร. กฎหมายระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2548.
- สมพงษ์ ชูมาก. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธา
การพิมพ์ จำกัด, 2548.
- สิทธิวิวาทะ. ตอนที่ 15 สิทธิคนพิการ แด่สงสารไม่พอ [CD-ROM]. ทวีไทย : The Asia
Foundation, 2553.
- สุเทพ เชาวลิต. สวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียนสตรี, 2527.
- สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์. การป้องกันความพิการและอุบัติเหตุ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://disableprevent.com/5a012.htm> [2553, มีนาคม 18]
- สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์. สรุปสาระสำคัญ เรื่อง คนพิการ ฟ้อง กรุงเทพมหานครและบริษัทรถไฟฟ้า
BTS ต่อศาลปกครองกลาง กรณีไม่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการบนรถไฟ
ลอยฟ้าบีทีเอส [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/
library-2009-09-21-600.doc](http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-09-21-600.doc) [2553, กุมภาพันธ์ 11]
- สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์. สิทธิและสวัสดิการที่คนพิการพึงจะได้รับ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://disableprevent.com/5a012.htm> [2553, มีนาคม 18]
- สุพพล นิติไกรพจน์. ข้าราชการการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.lawthai.org/read/acharnsurapol05.doc> [2553, มีนาคม 18]
- สุพพล ปราณวิษ และคณะ. ชีวิตการทำงานของลูกจ้างพิการในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- สุวณี รักธรรม. การป้องกันความพิการในผู้สูงอายุ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://disableprevent.com/3a071.htm> [2553, มีนาคม 18]

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. เส้นทางสู่สิทธิมนุษยชนศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : มปก, 2546.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ. สถานภาพของอนุบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2009-12-22-685.doc> [2552, มีนาคม 24]

อนุวัฒน์ สุตันตวิบูลย์. การป้องกันความพิการระหว่างคลอด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://disableprevent.com/3a031.htm> [2553, มีนาคม 18]

อรจักร โตชยานนท์ และพญ.วัชรารัฐวิบูลย์. ชีวิต ความพิการ การป้องกัน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.doctor.or.th/node/3780> [2553, มีนาคม 18]

อัจฉรา ฉายากุล, ชมพูนุช เฉลิมศิริกุล และ ปิยนุช จิตพัฒนะ. พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. สิทธิมนุษยชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550.

ภาษาอังกฤษ

Ad Hoc Committee on Convention on Persons with Disabilities. Ad hoc Committee agrees on new UN Convention to Protect Disabled Persons' Right [Online]. Available from: <http://www.un.org/News/Press/docs/2006/soc4716.doc.htm> [2008, January 28]

Adam M. Samaha. What good is the social model of disability? [Online]. Available from: http://ssrn.com/abstract_id=983818, [2010, February 2]

Additional Protocol to the American Convention on Human Rights in the area of Economic, Social, and Cultural Rights [Online]. Available from: <http://www.oas.org/juridico/English/treaties/a-52.html>, [2010, January 19]

African Charter on Human and People's Rights [Online]. Available from: <http://www1.umn.edu/humanrts/instree/z1afchar.htm> [2010, January 15]

- Alison Dundes Renteln. Cross-Cultural Perceptions of Disability: Policy Implications of Divergent Views. In Stanley S. Herr, Lawrence O. Gostin and Harold Hongju Koh, The Human Rights of Persons with Intellectual Disabilities: Different But Equal, pp. 59-82. New York : Oxford University Press, 2003.
- Amber Johns. The United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities Requires Effective Implementation through Domestic and International Legislative and Judicial Systems and the Full Participation of Persons affected by the Treaty's Provision [Online]. Available from: ash.org/disabletreaty1.doc, [2010, January 04]
- An End To Intolerance. Children and the Holocaust [Online]. Available from: <http://iearn.org/hgp/aeti/1995-children-holocaust.html> [2008, Dec 22]
- Atkinson et al. v. Canada, Communication No. 573/1994, decision adopted by the Committee on 9 November 1995, United Nations Document CCPR/C/55/D/573/1994
- Bangkok Draft - Proposed Elements for a Comprehensive and Integral International Convention to Promote and Protect the Rights and Dignity of Persons with Disabilities [Online]. Available from: <http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/bangkokdraft.htm> [2010, January 5]
- Bangkok recommendations on the elaboration of a comprehensive and integral international convention to promote and protect the rights and dignity of persons with disabilities [Online]. Available from: http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/a_ac265_2003_crp10.htm [2010, January 5]
- Bates V. United Parcel Service, Inc. [Online]. Available from: <http://www.mesrianilaw.com/Bates-V.-United-Parcel-Service,-Inc..html> [2009, December 16]
- Bragdon v. Abbott, Supreme Court of the United States, Case No. 97—156, (June 25, 1998)
- Carol Poore. Disability in twentieth-century German culture [Online]. Available from: <http://www.press.umich.edu/pdf/9780472115952-fm.pdf> [2008, Dec 17]
- Center for International Rehabilitation Chicago. International Disability Rights Monitor: International Disability Rights Compendium 2003 [Online]. Available from: www.disability.ws/idrm [2010, February 2]

Comprehensive and integral international convention to promote and protect the rights and dignity of persons with disabilities, resolution adopted by the Assembly [on the report of the Third Committee (A/56/583/Add.2)] on 21 Dec 2001 [Online]. Available from: <http://www.un.org/esa/socdev/enable/disA56168e1.htm> [2010, January 18]

Committee on the Rights of Persons with Disabilities First session CRPD/C/1/1

Committee on the Rights of Persons with Disabilities First Third CRPD/C/3/1

Committee on the Rights of Persons with Disabilities Second session CRPD/C/2/3

Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Adopted by G/A/RES 39/46 on 10 December 1984.

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, Adopted by G/A/RES 34/180 of 18 December 1979.

Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, Adopted by G/A/RES 2106 (XX) of 21 December 1965.

Convention on the Rights of the Child, Adopted by G/A/RES 44/25 of 20 November 1989.

Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families, Adopted by G/A/RES 45/158 of 18 December 1990.

Convention concerning Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons), ILO Convention No. 159, Adopted by the General Conference, 1 June 1983.

Cziklin v. Canada, Communication No. 741/1997, decision adopted by the Committee on 5 August 1999 (CCPR/C/66/D/714/1997)

Dan Shnit. When Legislation Should Take Intellectual Disabilities into Account. In Stanley S. Herr, Lawrence O. Gostin and Harold Hongju Koh, The Human Rights of Persons with Intellectual Disabilities: Different But Equal, pp.237-261, New York : Oxford University Press, 2003.

Dark et al. v. New Zealand, Communication No. 601/1994, decision adopted by the Committee on 29 April 1997, United Nations Document CCPR/C/59/D/601/1994

Declaration on Social Progress and Development, United Nations Document A/RES/24/2542, 11 December 1969.

Declaration on the Rights of Disabled Persons, Proclaimed by G/A/RES 3447 (XXX) of 9 December 1975.

Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons, Proclaimed by G/A/RES 2856 (XXVI) of 20 December 1971.

Declaration on the Rights of Disabled Persons, [Online]. Available from: <http://www.un-documents.net/a30r3447.htm> [2010, January 19]

Definition of Disability and Prevalence Rate of Persons with Disabilities in Singapore [Online]. Available from: http://www.mcys.gov.sg/enabLingmasterpLan/report/EM_Chapter1.pdf, [2010, April 10]

Enyart v. NCBE (National Conference Of Bar Examiners) [Online]. Available from: http://www.drlegal.org/cases/education_testing/enyart_v_NCBE.php, [2010, 10 Mar]

European Aids Treatment Group. Why all people with HIV should be protected under the disability provisions of EU anti-discrimination law [Online]. Available from: www.areyouhivprejudiced.org/.../Files/.../EU-and-HIV--Disability-Q--A.pdf [2010, February 08]

European Network of Legal Experts in the non-discrimination field. Disability and non-discrimination law in the European Union An analysis of disability discrimination law within and beyond the employment field [Online]. Available from: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=615&langId=en&moreDocuments=yes> [2010 February 12]

Fifth periodic report of United Nations Document, CCPR/C/United Kingdom/99/5

Fourth periodic report of United Nations Document, CCPR/C/103/Add.5

Fourth periodic report of United Nations Document, CCPR/C/95/Add.6

Fourth periodic report of United Nations Document, CCPR/C/95/Add.10

Fourth periodic report of United Nations Document, CCPR/C/103/Add.5

Fourth periodic report of United Nations Document, CCPR/C/103/Add/4

Fourth periodic report of United Nations Document, E/C 12/4/Add.

Fourth Review and appraisal of the World Programme of Action concerning Disabled Persons, General Assembly 58th session, A/58/61, 26 December 2002

Fourth Review and appraisal of the World Programme of Action concerning Disabled Persons, General Assembly 58th session, A/58/61, 26 December 2002

Gerard Quinn and Theresia Degener. Building bridge from "soft law " to "hard law": the relevance of the United Nations human rights instruments to disability, Human Rights and Disability: The Current use and future potential of United nations human rights instruments in the context of disability, New York: United Nations, 2002

Gerard Quinn and Theresia Degener with Anna Bruce, Christine Burke, Dr. Joshua Castellino, Padraic Kenna, Dr. Ursula Kilke and Shivaun Quinlivan, Human Rights and Disability : The current use and future potential of United Nations human rights instruments in the context of disability, New York and Geneva : United Nations, 2002.

Hamilton v. Jamaica, Communication No. 616/1995, views adopted by the Committee on 28 July 1999, United Nations Document CCPR/C/66/D/616/1995

Handbook for Parliamentarians on the convention on the Rights of Persons with Disabilities and it's Optional Protocol. Exclusion to Equality. Realizing The Rights of Persons with Disabilities. Geneva : SRO-Kundig, 2007.

Hart v. Australia, Communication No. 947/2000, decision adopted by the Committee on 27 October 2000, United Nations Document CCPR/C/70/D/947/2000

Herzcegfalvy v. Austria, European Court of Human Rights, Judgment of 24 September 1992, Series A No. 296-A.

Human Right Features. Right of the Disabled Towards a New UN Convention [Online].

Available from : <http://www.hrhc.net/sahrhc/hrfeatures/HRF77.htm> [2008, March 02]

Initial report of State Parties, United Nations Document , CCPR/C/81/Add.4

Inter- American Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Persons with Disabilities , Adopted on 7 June 1999.

International Covenant on Civil and Political Rights, Adopted by G/A/RES 2200A (XXI) of 16 December 1966.

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Adopted by G/A/RES 2200A (XXI) of 16 December 1966.

International Year of Disabled Persons, resolution 31/123 of 16 December 1976.

Implementations of the World Programme of Action concerning Disabled Persons,

G/A/RES 37/53 on 3 December 1982, G/A/RES 40/31 on 29 November 1985 and
G/A/RES 52/82 on 12 December 1997.

Kehler v. Germany, Communication No. 834/1998, decision adopted by the Committee
on 2 April 2001, United Nations Document CCPR/C/71/D/834/1998.

Michael Ashley Stein. Disability Human Rights [Online]. Available from :

<http://hpod.pmhclients.com/pdf/disability-hr-stein.pdf>, [2009 November 2]

National Federation of the Blind v. Target Corporation [Online]. Available from:

<http://www.icdri.org/News/Target.htm> [2009, December 4]

Nicolov v. Bulgaria, Communication No. 824/1998, decision adopted by the Committee
on 13 April 2000 (CCPR/C/68/D/824/1998)

Peter Mittler. Meeting the Needs of People with an Intellectual Disability: International
Perspectives. In Stanley S. Herr, Lawrence O. Gostin and Harold HongJu Koh,
The Human Rights of Persons with Intellectual Disabilities: Different But Equal,
pp. 25-48. New York : Oxford University Press, 2003.

Principles for the protection of persons with mental illness and the improvement of
mental health care, resolution 46/119 of 17 December 1991.

R.E.d.B. v. Netherlands, Communication No. 548/1993, decision adopted by the
Committee on 5 November 1993, United Nations Document,
CCPR/C/49/D/548/1993

Reports of the States parties, Inter- American Convention on the Elimination of all forms
of Discrimination against Persons with Disabilities [online]. Available from:
http://www.oas.org/DIL/persons_with_disabilities_reports_states_parties.htm
[2010, January 14]

Ronald C. Stye. Recommendations for the United Nations and International NGOs.
In Stanley S. Herr, Lawrence O. Gostin and Harold HongJu Koh, The Human
Rights of Persons with Intellectual Disabilities: Different But Equal, pp.503-515.
New York : Oxford University Press, 2003.

Roy Mersland. Microcredit for self-employed disabled persons in developing countries

[Online]. Available from : <http://ssrn.com/abstract=970519>, [2010, February 20].

Stanley S. Herr. From Wrongs to Rights: International Human Rights and Legal

Protection. In Stanley S. Herr, Lawrence O. Gostin and Harold Hongju Koh,

The Human Rights of Persons with Intellectual Disabilities: Different But Equal,

pp.115-150. New York : Oxford University Press, 2003.

Tallinn Guidelines for Action on Human Resources Development in the Field of

Disability, resolution 44/70 of 8 December 1989.

Tennessee v. Lane [Online]. Available from: <http://laws.findlaw.com/us/000/02-1667.html>

[2009, December 4]

The Minnesota Governor's Council on Developmental Disabilities, Parallels In Time: A

history of Development Disabilities, Ancient Era 1500B.C.- 475 A.D. [Online].

Available from: [http://www.class.uidaho.edu/normal/Readings/Models%20](http://www.class.uidaho.edu/normal/Readings/Models%20of%20Disability.doc)

[of%20Disability.doc](http://www.class.uidaho.edu/normal/Readings/Models%20of%20Disability.doc) [2009, June 09]

The secretariat of the African Decade of Persons with Disabilities, Appointment of UN

Special Rapporteur on Disability [Online]. Available from: [http://www.africandecade.](http://www.africandecade.org/document-repository/appointment-of-un-special-rapporteur-on-disability)

[org/document-repository/appointment-of-un-special-rapporteur-on-disability](http://www.africandecade.org/document-repository/appointment-of-un-special-rapporteur-on-disability)

[2010, March 25]

The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities,

Adopted by G/A/RES 48/96 of 20 December 1993.

Theresia Degener. Disability as a Subject of International Human Rights Law. In Stanley

S. Herr, Lawrence O. Gostin and Harold Hongju Koh, The Human Rights of

Persons with Intellectual Disabilities: Different But Equal, pp.151-184. New York:

Oxford University Press, 2003.

Theresia Degener, Disability and freedom: the International Covenant on Civil and

Political Rights, Human Rights and Disability: The Current use and future

potential of United nations human rights instruments in the context of disability,

New York: United Nations, 2002

Third periodic report of United Nations Document, CCPR/C/AUS/98/3

The African Charter on the Rights and Welfare of the Child [Online]. Available from:

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b38c18.html> [2010, January 15]

The American Convention on Human Rights [Online]. Available from:

http://www.hrcr.org/docs/American_Convention/oashr.html [2010, January 14]

The Case of Victor Rosario Congo, Annual Report of the Inter-American Commission on Human Rights, Report 63/99, Case 11.427, Ecuador, OEA/Ser.LV/II.102, Doc. 6 Rev. (1999)

The Commission on Human Settlements was established in pursuance of General Assembly, resolution 32/162 of 19 December 1977.

The Charter of the Organization of American States [Online]. Available from:

www.oas.org/juridico/English/charter.html [2010, January 14]

The Declaration on the Rights of Disabled Persons, resolution 3447 (XXX) of 9 December 1975.

The European Social Charter [Online]. Available from:

http://www.hrcr.org/docs/Social_Charter/soccharter.html [2010, January 14]

The International Year of Disabled Persons, resolution 32/133 of 16 December 1977.

The International day of Disabled Persons, resolution 47/3 of 14 October 1992.

The UN Standard Rules For the Equalization of Opportunities For Persons with Disabilities, resolution 48/96 of 20 December 1993.

Toyota Motor Manufacturing, Kentucky, Inc., v. Ella Williams, Supreme Court of the United States, Case No. 00—1089, [2002, January 8]

UN Enable. Convention on the Rights of Persons with Disabilities Questions and Answers [Online]. Available from: <http://www.un.org/disabilities> [2008, Mar 6]

United Nations Document, A/AC.265/2006/CRP.4.

United Nations Document, E/1995/22, "CESCR General comment 5. (General Comments) Persons with disabilities" 9 December 1994.

United Nations Document, E/CN.4/2004/74

United Nation Document, E/1995/22

United Nations Enable. Daily Summary related to Draft Article 3 DEFINITIONS [Online].

Available from: <http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/wgsuma3.htm>

[2009, November 28]

United Nations Decade of Disabled Persons 1983-1992 [Online]. Available from:

<http://www.un.org/esa/socdev/enable/disunddp.htm>, [2009, November 4]

World Programme of Action concerning Disabled Persons, Adopted by G/A/RES 37/52
on 3 December 1982

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางเปรียบเทียบตราสารระหว่างประเทศเฉพาะด้านเกี่ยวกับ

การให้ความคุ้มครองสิทธิคนพิการ

ตารางที่ 1

ตารางเปรียบเทียบตราสารระหว่างประเทศเฉพาะด้านเกี่ยวกับกาารให้ความคุ้มครองสิทธิคนพิการ

ลำดับ	เรื่อง	ปฏิญญาด้วยสิทธิคนพิการ	อนุสัญญาแห่งทวีปอเมริกาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบต่อคนพิการ	อนุสัญญาด้วยสิทธิคนพิการ
1	คำจำกัดความของ "ความพิการ"	-ไม่มี-	ข้อ 1 (1) ความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือทางประสาทสัมผัส ซึ่งจำกัดศักยภาพในการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคล และมีสาเหตุและปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม	อารัมภบท(ด) ยอมรับว่าความพิการเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการอยู่ตลอด และความพิการเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความบกพร่องใด ๆ กับอุปสรรคทางเจตคติและสภาพแวดล้อมซึ่งทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น
2	คำจำกัดความของ "คนพิการ"	ข้อ 1 คือ บุคคลซึ่งไม่สามารถสร้างหลักประกันให้แก่ตนเอง ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ในด้านสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในฐานะปัจเจกบุคคลหรือในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของ	-ไม่มี-	ข้อ 1 คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือทางประสาทสัมผัสใด ๆ ในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคนานัปการ จะกีดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ลำดับ	เรื่อง	บัญญัติว่าด้วยสิทธิ คนพิการ	บัญญัติว่าด้วยสิทธิ อเมริกัน ว่าด้วย การจัดกาเลือกปฏิบัติ ทุกรูปแบบต่อคนพิการ	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
3	คำจำกัดความ ของการเลือก ปฏิบัติเพราะเหตุ แห่งความพิการ	-ไม่มี-	ข้อ 1(2)(a) หมายถึง ความแตกต่าง การกีดกัน หรือ ข้อจำกัดบนพื้นฐานของความพิการ บันทึกเกี่ยวกับความ พิการ เงื่อนไขเนื่องมาจากความพิการที่เคยมีมาก่อน หรือ ความรู้ที่มีมาเกี่ยวกับความพิการ ไม่ว่าจะในอดีต หรือปัจจุบัน ซึ่งมีผลกระทบหรือเป็นเหตุของความ บกพร่องหรือการไม่ได้รับการยอมรับ การได้รับ หรือการใช้ สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการ	ข้อ 2 หมายถึง ความแตกต่าง การกีดกัน หรือการจำกัดบน พื้นฐานของความพิการซึ่งมีความมุ่งประสงค์หรือส่งผลให้เป็น การเชื่อมโยงหรือทำให้ไร้ซึ่งการยอมรับ การอุปโภคหรือ การใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงบนพื้นฐาน ที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองหรือด้านอื่น รวมถึงการเลือก ปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการช่วยเหลือที่ สมเหตุสมผล
4	หลักความเสมอ ภาคและไม่ เลือกปฏิบัติ	ข้อ 2 คนพิการจะได้รับ สิทธิทุกประการตามที่ บัญญัติไว้ในปฏิญยานี้ โดยปราศจากข้อยกเว้น	ข้อ 3(1) ให้รัฐภาคีดำเนินการในทางกฎหมาย สังคม การศึกษา การจ้างงาน หรือมาตรการใดๆที่จำเป็นต่อการ จัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ เช่น (a) มาตรการในการ จัดหาสินค้า บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก แผน และ	ข้อ 5(2) ให้รัฐภาคีห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งปวงเพราะเหตุแห่ง ความพิการ และประกันให้คนพิการได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพจากการเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุที่ทั้งปวง

ลำดับ	เรื่อง	<p>บัญญัติว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>	<p>อนุสัญญาแห่งทวีปอเมริกาว่าด้วย การจัดการเลือกปฏิบัติ ทุกรูปแบบต่อคนพิการ</p>	<p>อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>
		<p>ใดๆและปราศจากข้อแตกต่างหรือการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา การเมืองหรือความเห็นอื่นใด แหล่งกำเนิด สัญชาติแหล่งกำเนิดทางสังคม ทรัพย์สิน การเกิด หรือสถานการณ์อื่นๆ รวมถึงตัวคนพิการเอง และครอบครัวของคนพิการ</p> <p>ข้อ 10 คนพิการจะต้องได้รับการคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ ทุพวิสัยและระเบียบและการดูแลที่เป็น การเลือกปฏิบัติ เขี่ยคหยาม หรือทำให้เสื่อมเสีย</p>	<p>กิจกรรม เช่น การจ้างงาน การขนส่ง การสื่อสาร ที่อยู่อาศัย นันทนาการ การศึกษา กีฬา การบังคับใช้กฎหมาย และการบริหารงานยุติธรรม และกิจกรรมทางการเมืองต่อ การจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ</p>	
5	<p>หลักการเข้าถึง และใช้ประโยชน์</p>	<p>-ไม่มี-</p>	<p>ข้อ 3(1)(b) ให้รัฐภาคีดำเนินการอย่างเหมาะสมเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆได้</p>	<p>ข้อ 9(1) ให้รัฐภาคีดำเนินการอย่างเหมาะสมเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆได้</p>

ลำดับ	เรื่อง	ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	อนุสัญญาแห่งทวีปอเมริกาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบต่อคนพิการ	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
6	หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ	ข้อ 5 คนพิการมีสิทธิได้รับมาตรการที่ออกแบบเพื่อให้คนพิการกลายเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองเท่าที่จะเป็นไปได้	ข้อ 3(2)(b) ให้อำนาจรัฐภาคีจัดหาบริการที่ครอบคลุมในการตรวจพบความพิการในขั้นแรก การรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษา การมีอาชีพ เพื่อประกันให้คนพิการมีการดำรงชีวิตอิสระและมีคุณภาพชีวิตที่ดี	ข้อ 26 (1) ให้อำนาจรัฐภาคีดำเนินการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้คนพิการสามารถบรรลุและรักษาความเป็นอิสระได้อย่างสูงสุด ได้ตามความสามารถทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและการอาชีพ และการรวมเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิต เพื่อการนี้ ให้อำนาจรัฐภาคีจัดบริการและโปรแกรมด้านการส่งเสริมสมรรถภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพ การจ้างงาน การศึกษาและบริการสังคม เป็นต้น
7	หลักการมีส่วนร่วมของคนพิการ	ข้อ 8 คนพิการมีสิทธิได้รับการพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นของคนพิการในการวางแผนทางเศรษฐกิจ และสังคมในทุกระดับ	ข้อ 3(1) ให้อำนาจรัฐภาคีดำเนินการในทางกฎหมาย สังคม การศึกษา การจ้างงาน หรือมาตรการใดๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคมของคนพิการ	ข้อ 3 ให้อำนาจรัฐภาคีดำเนินการให้คนพิการได้เข้าร่วมและเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในสังคม
8	หลักการสร้างความตระหนัก	ข้อ 13 คนพิการ ครอบครัว และสังคมของคนพิการจะต้องได้รับทราบสิทธิ	ข้อ 3(2)(c) ให้อำนาจรัฐภาคีเพิ่มความตระหนักผ่าน การณรงค์ เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อขจัดอคติ ทัศนคติที่ไม่สร้างสรรค์ และทัศนคติอื่นๆ ซึ่งเป็นผลร้ายต่อสิทธิคนพิการในการใช้ชีวิตอย่างเสมอภาคกับบุคคลอื่น และเพื่อส่งเสริมการยอมรับคนพิการ	ข้อ 9(1) ให้อำนาจรัฐภาคีดำเนินการที่มีประสิทธิภาพที่เหมาะสมและมีผลทันที เพื่อ 1. สร้างความตระหนัก 2. ขจัดทัศนคติที่เป็นภัยต่อคนพิการด้วยการรณรงค์สร้างความตระหนักแก่สาธารณะที่มีประสิทธิภาพ เพื่อปลูกฝังการยอมรับในสิทธิของคนพิการ, ส่งเสริม

ลำดับ	เรื่อง	บัญญัติว่าด้วยสิทธิ คนพิการ	อนุสัญญาแห่งทวีปอเมริกา ว่าด้วย การจัดกาเลือปฏิบัติ ทุกรูปแบบต่อคนพิการ	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
		ต่างๆที่มีบัญญัติไว้ใน ปฏิญญานี้ด้วยวิธีที่ เหมาะสม		ทัศนคติเชิงบวกและเพิ่มความตระหนักทางสังคมต่อคนพิการ, ส่งเสริมการยอมรับทักษะ ข้อดีและความสามารถของคนพิการ และการยอมรับการมีส่วนร่วมของคนพิการต่อสถานที่ทำงาน และตลาดแรงงาน 3. สนับสนุนให้องค์กรสื่อทั้งปวงเสนอ ภาพลักษณ์ของคนพิการในลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่ง ประสงค์ของอนุสัญญา 4. ส่งเสริมโปรแกรมการฝึกอบรมสร้าง ความตระหนักเกี่ยวกับคนพิการและสิทธิของคนพิการ
9	ความร่วมมือ ระหว่างประเทศ	-ไม่มี-	ข้อ 4(1) ให้รัฐภาคีให้ความร่วมมือกันในการขัดขวางและขจัด การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ โดยการให้ความร่วมมืออย่างมี ประสิทธิภาพในเรื่อง (a) การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันคนพิการ และเกี่ยวกับกา รักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และการเข้าร่วมในสังคม ของคนพิการ และ (b) การพัฒนาการออกแบบเพื่ออำนวยความสะดวกและ ส่งเสริมความเป็นอิสระ การพึ่งพาตนเองได้ และการเข้าร่วม ทุกด้านในสังคมของคนพิการ ภายใต้เงื่อนไขของความเสมอ ภาค	ข้อ 32(1) รัฐภาคียอมรับถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่าง ประเทศและการส่งเสริมความร่วมมือเช่นนั้น เพื่อสนับสนุนให้ ความพยายามระดับประเทศบรรลุความมุ่งประสงค์และ วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ได้จริง และจะดำเนินการที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในเรื่องนี้ ระหว่างและในหมู่รัฐ และ หากเหมาะสม ในลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของกิจการระหว่างประเทศ และภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคมและ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งองค์การของคนพิการ มาตรการเช่นว่านี้อาจรวมถึง (เอ) การประกันว่าความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึง โปรแกรมพัฒนาระหว่างประเทศ ที่ครอบคลุมคนพิการ และคน พิการสามารถเข้าถึงได้

ลำดับ	เรื่อง	<p>ปฏิบัติว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>	<p>อนุสัญญาแห่งทวีปอเมริกาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบต่อคนพิการ</p>	<p>อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>(บี) การอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพ รวมถึงการแลกเปลี่ยนและการแบ่งปันสารสนเทศ ประสบการณ์ โปรแกรมการฝึกอบรมและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ</p> <p>(ซี) การอำนวยความสะดวกในความร่วมมือในการวิจัยและการเข้าถึงความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>(ดี) การจัดการช่วยเหลือด้านวิชาการและเศรษฐกิจ รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและแบ่งปันเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้ และโดยการถ่ายโอนเทคโนโลยี ทั้งนี้ หากเหมาะสม (2) บทบัญญัติของข้อนี้ไม่มีผลกระทบท่อพันธกรณีของรัฐในการปฏิบัติตามพันธกรณีของตนภายใต้สนธิสัญญานี้</p>
10	<p>การร้องเรียนกรณีการละเมิดสิทธิคนพิการ</p>	<p>-ไม่มี-</p>	<p>ข้อที่ 5 สามารถร้องเรียนไปยังคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ ตามกระบวนการของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ</p>	<p>ไม่มี-</p> <p>1 ได้มีการกล่าวไว้ในพิธีสารเดอกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ อันเป็นตราสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา โดยระบุถึงประเด็นที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการมิได้กล่าวถึง กระบวนการของพิธีสารของอนุสัญญา มีดังนี้</p>

ลำดับ	เรื่อง	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยสิทธิ คนพิการ	อนุสัญญาแห่งทวีปอเมริกา ว่าด้วย การจัดจัดการเลือกปฏิบัติ ทุกรูปแบบต่อคนพิการ	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
				<p>เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิคนพิการขึ้น คณะกรรมการจะพิจารณาข้อร้องเรียนของผู้ที่ได้รับความสะดวกเสียหายจากการกระทำละเมิดสิทธิและได้ใช้มาตรการเยียวยาภายในประเทศที่มีอยู่จนหมดสิ้นแล้ว เว้นแต่การดำเนินการเยียวยาดังกล่าวเข้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือไม่น่าจะทำให้มีการแก้ไขปัญหาค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว คณะกรรมการจึงจะรับพิจารณาข้อร้องเรียนของคนพิการดังกล่าว</p> <p>โดยมีกระบวนการระบอบการเพื่อให้การดำเนินการตามอนุสัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กระบวนการรับเรื่องร้องเรียนและกระบวนการตัดสิน ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่ารัฐภาคีที่ถูกร้องเรียนนั้น ต้องยอมรับอำนาจของคณะกรรมการในการรับเรื่องร้องเรียนและเป็นภาคีของพิธีสารฉบับนี้</p>

ภาคผนวก ข

ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวข้องกับ

การคุ้มครองสิทธิคนพิการในแต่ละประเด็นโดยสรุป

ตารางที่ 2

ตารางเปรียบเทียบบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิคนพิการในแต่ละประเด็นโดยสรุป

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
		ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	
1	การเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 15(๕) คนพิการมีสิทธิได้รับบริการจากรัฐในการเป็นคดีความและในการติดต่อกับทางราชการ 	<ul style="list-style-type: none"> ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 ที่ได้กล่าวถึงพยานที่ใช้ในการนำสืบซึ่งหากเข้าข้อยกเว้นสามารถสืบพยานบุคคลแทนพยานเอกสารได้ แต่หากเป็นคดีเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาที่กฎหมายบังคับว่าต้องมีแบบหรือหลักฐานเป็นหนังสือ ห้ามมิให้ศาลยอมรับฟังพยานบุคคล ซึ่งข้อห้ามตามมาตรา 94 เป็นข้อห้ามเด็ดขาด ในกรณีของคนพิการทางสายตา ควรกำหนดให้เป็นข้อยกเว้นให้สืบพยานบุคคลได้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม
		ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	
		รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ โดยมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง สิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่	

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	กฎหมายภายในของประเทศไทย	
		<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ เช่น ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ● พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20(5) รัฐต้องดำเนินการเพื่อให้การช่วยเหลือในทางกฎหมายแก่คนพิการและจัดหาทุนายความแก่ต่างคดีให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด ● ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายและจัดหาทุนายความว่าต่างแก่ต่างคดีแก่คนพิการ พ.ศ. 2552 <p>คนพิการมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในทางกฎหมาย เช่น การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจาก ทุนายความ การได้รับคำปรึกษาและความรู้ทางกฎหมาย การได้รับความช่วยเหลือในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และความช่วยเหลืออื่นๆในทางคดีต่าง ๆ</p>	

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
2	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 รัฐต้องจัดให้บุคคล รวมถึงคนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อพบความพิการมีสิทธิและโอกาสเสมอเท่าเทียมกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาให้กับผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ เสมอภาคกับบุคคลอื่นที่ต้องได้รับการศึกษาฟรีไม่น้อยกว่า 12 ปี มาตรา 80 (3) กำหนดให้รัฐดำเนินการตาม แนวนโยบายในด้านการศึกษา เพื่อ พัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุก ระดับและทุกระดับให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและสังคม จัดให้มี แผนการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญเพื่อพัฒนา การศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการ เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ● พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20(2) คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็น สาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลือ อื่นจากรัฐ ในเรื่องของการศึกษาไม่ว่าจะเป็น การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรแก้ไข พระราชบัญญัติ ประถมศึกษา พ.ศ. 2523 มาตรา 8 ซึ่งได้บัญญัติยกเว้น ให้เด็ก ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ ไม่ต้องเข้า เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้ คือ เด็ก ที่มีความบกพร่องในทางร่างกายหรือ จิตใจ ● บัญญัตินี้ถือเป็นช่องว่างในการกีดกัน มิให้เด็กพิการได้รับสิทธิทางการศึกษา

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	มาตรา 22 ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ	ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
	มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น	หรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือ การศึกษาทางเลือก หรือการศึกษาออกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาดำเนินการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 <p><i>สาระสำคัญของกฎหมายจะเข้าถึงสิทธิในทาง การศึกษา ดังต่อไปนี้</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้ (1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (2) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น (3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพ

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>	<p>กฎหมายภายในของประเทศไทย</p>	<p>ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>
	<p>1. ใ้ได้อย่างมีความสุข</p> <p>มาตรา 24 (1) การจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของระหว่างบุคคล โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และ (5) ผู้สอนมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้</p> <p>มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษา ระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตร การศึกษาสำหรับบุคคล ต้องมี ลักษณะหลากหลาย โดยให้จัดตาม ความเหมาะสมของแต่ละระดับโดย มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ</p>	<p>การศึกษา รวมทั้งการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลแต่ละประเภทและบุคคล</p> <p>2. ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่าง น้อยปีละหนึ่งครั้ง</p> <p>3. สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้ เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคน พิการทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ใน รูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนรู้ร่วม การจัดการ ศึกษาเฉพาะคนพิการ รวมถึงการให้บริการ ที่นุ้ฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการ ดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด</p>	

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 15(2) คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม 	<p>ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อมระบบสนับสนุนการเรียนรู้การสอน ตลอดจน บริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม สถานศึกษาโดยปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย 	

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
		<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>	
3	อาชีพ	<p>● พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534</p> <p>มาตรา 15(3) คนพิการมีสิทธิได้รับคำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับกรประกอบอาชีพและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตามมาตรา 17 การรับคนพิการเข้าทำงานไม่บังคับหน่วยงานของรัฐ และยังไม่เข้มงวด กล่าวคือ ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน สามารถส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแทนได้</p>	<p>ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>● พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550</p> <p>มาตรา 20(3) คนพิการมีสิทธิเข้าถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตราการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา 33-35 บังคับให้นายจ้าง เจ้าของสถานประกอบการ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น ถ้านายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการมิได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดและไม่ได้ส่งเงินเข้ากองทุนฯ</p>

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
		<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>	
		<p>● กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความใน พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534</p> <p>กำหนดอัตราของการรับคนพิการเข้าทำงาน กรณีที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป ต้องรับคนพิการในอัตราลูกจ้าง 200 คน ต่อคนพิการ 1 คน เศษของทุก 200 คน ถ้าเกิน 100 คน ให้รับคนพิการ 1 คน แต่หากนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนที่กำหนด จะขอส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้เป็นรายปี ปีละครึ่งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่จ้างในปีนั้น จำนวนคนนั้น คูณ 365 วัน คูณ จำนวนคนพิการที่ไม่ประสงค์จะรับเข้าทำงาน</p>	<p>ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>จะต้องจัดทำมาตรการทดแทนด้วยการให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่างงาน ฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการ หรือผู้ดูแลคนพิการ</p>

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
4	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 15(1) บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 5 บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้ 	<p>ขณะหลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (2) กำหนดให้รัฐดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านสาธารณสุขโดยส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ออกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับชาติ ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรม ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20(1) คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกช่วยเหลือสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ในเรื่องของบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ 	<p>ควรมีกฎหมายที่กำหนดให้มีการพิมพ์จดหมายด้วยอักษรเบรลล์ เพื่อให้คนพิการทางสายตาได้เข้าใจวิธีการใช้ยาที่ถูกต้อง</p>

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	
	<p>มาตรา 3 "ค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุข" หมายความว่า ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการให้บริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ค่าสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค (2) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค (3) ค่าตรวจและรับฝากครรภ์ (4) ค่าบำบัดและบริการทางการแพทย์ (5) ค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอวัยวะเทียม และค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์ (6) ค่าทำคลอด (7) ค่ากินอยู่ในหน่วยบริการ (8) ค่าบริการทางการแพทย์ 	<p>โดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6 สุขภาพของหญิงในด้านสุขภาพทางเพศและสุขภาพของระบบเจริญพันธุ์ซึ่งมีความจำเพาะ ชับซ้อนและมีอิทธิพลต่อสุขภาพหญิงตลอดช่วงชีวิต ต้องได้รับการสร้างเสริม และคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสม รวมทั้งสุขภาพของเด็ก คนพิการ คนสูงอายุ คนด้อยโอกาสในสังคมและกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความจำเพาะในเรื่องสุขภาพต้องได้รับการสร้างเสริม และคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสมด้วย 	

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
5	การเมือง	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>(9) ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย</p> <p>(10) ค่าพาหนะรับส่งผู้ทุพพลภาพ</p> <p>(11) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย และจิตใจ</p> <p>(12) ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นเพื่อการบริการสาธารณสุขตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534</p> <p>มาตรา 15(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ</p>	<p>พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550</p> <p>มาตรา 20(4) คนพิการได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ</p> <p>พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550</p> <p>มาตรา 20(4) คนพิการได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ</p> <p>ควรแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติถึง คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมือง แต่ยกเว้นตำแหน่งรัฐมนตรี</p>

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p>	<p>พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 71 ให้คณะกรรมการเลือกตั้ง จัดให้มีการอำนวยความสะดวก หรือช่วยเหลือในกรณีการคะแนนเลือกตั้งของชนพิการ โดยให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงใบสมัครเลือกตั้ง</p>	<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสภาผู้แทนราชบัณฑิตสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 68 ให้มีการจัดการอำนวยความสะดวก สำหรับการลงทุนของชนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกดังกล่าวนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนเสียงโดยตรงและโดยลับด้วย</p>
	<p>เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายลงใบสมัครเลือกตั้งแล้ว ให้บัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบได้ว่า ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใดแล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้น ไปลงในหน้าบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง ต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา 71 มาใช้บังคับกับกรณำบัตรเลือกตั้งไปลงในหน้าบัตรเลือกตั้งของชนพิการด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสภาผู้แทนราชบัณฑิตสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 68 ให้มีการจัดการอำนวยความสะดวก สำหรับการลงทุนของชนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกดังกล่าวนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนเสียงโดยตรงและโดยลับด้วย</p>	<p>เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่ขัดกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการข้อบทที่ 29 ที่ให้รัฐกำหนดให้คนพิการมีสิทธิในการรับสมัครเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทุกตำแหน่งและในทุกระดับของภาครัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ควรแก้ไขกฎหมายที่มีถ้อยคำจำกัดสิทธิในทางการเมืองของคนพิการ

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
6	วัฒนธรรม นันทนาการ การผ่อนคลาย กีฬา	ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ สิทธิคนพิการ	
	วัฒนธรรม	พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534	<ul style="list-style-type: none"> ควรมีการเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ได้โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าไม่ได้กระทำเพื่อการค้า เช่น การดัดแปลงหนังสือหรือบททำให้เป็นหนังสือเสียง
	นันทนาการ	พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534	
	การผ่อนคลาย	มาตรา 15(4) คนพิการได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ	<ul style="list-style-type: none"> รัฐธรรมนูแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (6) กำหนดให้รัฐดำเนินการตามแผนนโยบายในด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น
	กีฬา	พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20(4) คนพิการได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับความอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
7	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>ความปลอดภัยในชีวิต</p>	<p>กฎหมายภายในของประเทศไทย</p> <p>ขณะ/หลังมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 และ 32 ได้รับรองสิทธิของคนพิการ ดังนี้ สิทธิที่จะไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายหรือตามอำเภอใจ สิทธิที่จะไม่ถูกทอดทิ้งทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์โดยไม่ได้รับความยินยอมจากตัวคนพิการเอง สิทธิที่จะไม่ถูกทรมาน ลงโทษ หรือปฏิบัติอย่างไม่ดีร้าย ไร้มนุษยธรรม สิทธิในการเจริญพันธุ์ สิทธิที่จะได้รับการป้องกันมิให้ถูกแสวงหาประโยชน์ ใช้ความรุนแรงหรือกระทำการใดๆที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศ สิทธิที่จะได้รับการเคารพบุรณภาพทางร่างกายและจิตใจ มาตรา 33 สิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัย มาตรา 34 สิทธิในการโยกย้ายถิ่นฐาน มาตรา 35 สิทธิที่จะได้รับการเคารพความเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 5 บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 	<p>ข้อเสนอนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> สิทธิไม่ประเด็นนี้เป็นสิทธิในทางนามธรรม กล่าวคือ สิทธิในทางแพ่งและพลเมือง ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะมองข้าม และเห็นความสำคัญของสิทธิประโยชน์ในทางรูปธรรมมากกว่า กล่าวคือ สิทธิในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพราะใกล้ตัวและมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันมากกว่า รัฐควรให้ความสำคัญกับสิทธิในเชิงนามธรรมเช่นเดียวกับสิทธิในเชิงรูปธรรม ซึ่งสามารถจัดให้แก่คนพิการได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเช่นสิทธิในเชิงรูปธรรม

ลำดับ	ประเด็น	กฎหมายภายในของประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
8	การคุ้มครองทางสังคม	<p>ก่อนมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (1) กำหนดให้รัฐดำเนินการตามแผนนโยบายจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ในเรื่องของจำนวนเบี้ยคนพิการที่คนพิการได้รับในแต่ละเดือนเป็น จำนวน 500 บาทต่อเดือน ควรพิจารณาถึงความจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล โดยมีกระบวนการต่างๆที่ไม่ทำให้เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยเบี้ยความพิการอาจมีจำนวนที่เท่ากัน แต่ให้เพิ่มในส่วนของเงินช่วยเหลือตามความจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

ภาคผนวก ค

กฎหมายที่จำกัดสิทธิของคนพิการในประเทศไทย

กฎหมายที่จำกัดสิทธิของคนพิการ*

1. กฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิทางการเมือง เป็นการจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีทั้งการจำกัดสิทธิมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจำกัดสิทธิมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง และการจำกัดสิทธิมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยกฎหมายเหล่านั้น ได้แก่

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิของคนพิการ ดังนี้

(1.1) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งและสมัครเข้ารับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(1. 2) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(1.3) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(1.4) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

(1.5) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

(2) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตำแหน่งอื่นนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี

* ข้อมูลที่รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย เดือนมีนาคม พ.ศ. 2553

(3) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(4) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(4.1) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล

(4.2) มิให้ผู้ที่มิร่างกายทุพพลภาพ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบล

(5) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

(6) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

(7) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยา

2. กฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิในการทำงาน เป็นการจำกัดมิให้คนพิการประกอบอาชีพบางประเภท ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิผู้พิการทางร่างกายในการประกอบอาชีพเป็นผู้นำร่องในการเดินเรือ

(2) พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้พิการทางร่างกายขออนุญาตเป็นผู้ประจำหน้าที่ในอากาศยาน

(3) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้พิการทางร่างกาย บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประจำรถ อันได้แก่ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ใบอนุญาตเป็นผู้เก็บค่าโดยสาร ใบอนุญาตเป็นนายตรวจ และใบอนุญาตเป็นผู้บริการ ในประเภทการขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก

(4) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งพิการหรือทุพพลภาพก่อนครบกำหนดปลดพ้นราชการทหาร รับราชการทหารต่อไป (ต้องถูกปลดประจำการ)

(5) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้พิการทางร่างกาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

(6) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือน

(7) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ คนไร้ความสามารถ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ

(8) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ สมควรสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย

(9) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ

สมัครสอบคัดเลือก สมัครทดสอบความรู้ สมัครเข้ารับการศึกษาเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ
ตุลาการและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา

(10) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547
ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เข้ารับ
ราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(11) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547
ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิบุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือคนเสมือน
ไร้ความสามารถ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

(12) พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิ
มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ
วิศวกรรมควบคุม

(13) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิ
มิให้ผู้มีกายพิการหรือมีจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการประกอบอาชีพ
ทนายความขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ

(14) พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิ
มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้
ประกอบโรคศิลปะ อันได้แก่ การประกอบวิชาชีพที่กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการ
การตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ การผดุง
ครรภ์ แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ

(15) พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคล
วิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต

(16) พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคล
วิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย

(17) พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชน

(18) พระราชบัญญัติกัฬามวย พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบจดทะเบียนเป็นนักมวย หรือทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน หรือหัวหน้าค่ายมวย

(19) พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกแพทยสภา

(20) พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 มีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาล

(21) พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกทันตแพทยสภา

(22) พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสภาเภสัชกรรม

(23) พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสามัญของสภาวิศวกร

(24) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสามัญของสภาสถาปนิก

(25) พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสัตวแพทย์สภา

(26) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นบุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ขอใบอนุญาตให้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2

(27) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

(28) พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นเจ้าของหอพัก ผู้จัดการหอพัก ผู้ทำงานในหอพัก ซึ่งรับผู้พักที่อยู่ในระหว่างการศึกษาดำเนินการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และเข้าอยู่ในหอพัก โดยให้ทรัพย์สินตอบแทน และหากปรากฏว่าเจ้าของหอพักหรือผู้จัดการหอพักกลายเป็นบุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าควบคุมหรือดำเนินกิจการหอพักนั้น หรือถ้าเห็นสมควรจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ตั้งหอพักหรือใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการหอพักโดยอนุมัติรัฐมนตรีก็ได้

(29) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ขออนุญาต ตั้งสถานบริการ

(30) พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขออนุญาตตั้งสถานพยาบาลสัตว์

(31) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขออนุญาต จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือขออนุญาต ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่จัดตั้งเสร็จแล้ว

(32) พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือน หรือผู้มีร่างกายพิการจนเป็นที่เห็นได้ว่าไม่สามารถขับรถได้ ขออนุญาตขับรถ รถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล ชั้วคราว รถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล รถยนต์สาธารณะ รถยนต์สามล้อสาธารณะ รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์สาธารณะ รถบดถนน รถแทรกเตอร์ และรถชนิดอื่น

3. กฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่ง เป็นการจำกัดมิให้คนพิการดำรงตำแหน่งบางประเภท ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ

(2) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

(3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.)

(4) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.)

(5) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการคณะหนึ่ง (ก.พ.ร.)

(6) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ คนไร้ความสามารถ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

(7) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดดำรงตำแหน่งกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพนักงานเทศบาล ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา

(8) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(9) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครอง ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง อันได้แก่ ตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด

(10) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ บุคคลวิกลจริต หรือผู้ที่มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งนายกสภาทนายความหรือกรรมการสภาทนายความ

(11) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการในคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(12) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(13) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ

คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการใน คณะกรรมการไต่สวน

(14) พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมี บทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งประธาน กรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(15) พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบเป็นสมาชิก สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(16) พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้ มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสทช.)

(17) พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ ดำรง ตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือคณะกรรมการสรรหาผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

(18) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งมีบทบัญญัติ จำกัดสิทธิมิให้ผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตพิน เพื่อนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

(19) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่ง กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

(20) พระราชบัญญัติการบริหารองค์การศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติ ที่จำกัดสิทธิมิให้ผู้ทุพพลภาพหรือผู้ที่มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรี

(21) พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ดำรงตำแหน่ง กรรมการกองทุนเงินทดแทน หรือกรรมการการแพทย์

(22) พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการช่างรังวัดเอกชน

(23) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งในคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(24) พระราชบัญญัติสภาการเหมืองแร่ พ.ศ. 2526 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(24.1) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการสภาการเหมืองแร่

(24.2) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาการเหมืองแร่

(25) พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้แทนสมาชิกสามัญของสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทยที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย

(26) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้ผู้แทนสมาชิกสามัญของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(27) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการประเภทเลือกตั้งและกรรมการประเภทแต่งตั้งในคณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่ของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4. กฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิในด้านอื่น ๆ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้ที่มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ทำการเรียไร โดยการเรียไรมีความหมายรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดง

โดยตรงหรือโดยปริยาย ว่ามิใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย

(2) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(2.1) มิให้บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ ขอออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บ

(2.2) มิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ ขอออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน หรือใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ

(3) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(3.1) มิให้คนเสมือนไร้ความสามารถ กระทำนิติกรรมบางประเภทเว้นแต่จะได้รับ ความยินยอมจากผู้พิทักษ์

(3.2) มิให้คนไร้ความสามารถทำนิติกรรมด้วยตนเอง

(3.3) มิให้บุคคลวิกลจริต คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนหูหนวก เป็นไป ตาบอดทั้งสองข้างเป็นพยานในการทำนิติกรรม

(4) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช 2478 ซึ่งมีบทบัญญัติ จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริต คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนหูหนวก เป็นไป ตาบอดทั้งสองข้าง เป็นพยานตามพระราชบัญญัตินี้

(5) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิ คนพิการ ดังนี้

(5.1) มิให้ผู้มีกายพิการ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ เป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองสำหรับการจัดที่ดินในรูปนิคมสร้างตนเอง

(5.2) มิให้ผู้มีกายพิการ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ เป็นสมาชิกนิคมสร้างสหกรณ์สำหรับการจัดที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์

ภาคผนวก ง.

บทสัมภาษณ์สมาชิกวุฒิสภา มณฑลเชียร บุญตัน

บทสัมภาษณ์สมาชิกวุฒิสภา มณฑลเชียร บุญตัน เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2553

คำถาม : หลังจากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาแล้ว อะไรที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามอนุสัญญาหรืออาจต้องใช้เวลาานเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญา

คำตอบ : มองว่าเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย มีหลายเรื่องที่เป็นเรื่องของสิทธิทางเศรษฐกิจ แต่ประเทศไทยไม่ได้จริงจังเพราะงบประมาณแผ่นดินมีเยอะ โดยในส่วนของที่จะจัดสรรสำหรับคนพิการไม่ได้รับการจัดสรรเพิ่ม อัตราส่วนกลับลดลง จึงกล่าวได้เลยว่า การจัดสรรทรัพยากร ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่อนุวัติตามอนุสัญญาแล้วก็ตาม และหน่วยงานของรัฐก็ไม่มีที่ทำว่าจะเปลี่ยนแปลงเรื่องนี้อย่างรวมทั้งสำนักงบประมาณ เพราะสำนักงบประมาณจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงทำที่แบบก้าวกระโดดอยู่แล้ว แม้ว่าจะมีกฎหมายใหม่ จึงติดที่วิถีคิดของสำนักงบประมาณที่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของงบประมาณไม่เปลี่ยน

นอกจากเรื่องงบประมาณคงเป็นเรื่องของกลไก ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่เข้าใจในบริบทของสังคมฐานสิทธิ วิธีการมองความพิการก็ยังคงมองแบบเดิม เพราะฉะนั้นแม้ว่าเราจะเข้าสู่กฎหมายในมิติใหม่ก็ตาม เวลาไปบรรยายหรือให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านก็ยังบรรยายเสมือนหนึ่งว่าความพิการเป็นเรื่องของปัจเจก เป็นเรื่องความบกพร่องของปัจเจกบุคคล ไม่ได้เป็นเรื่องของผลรวมของลักษณะของปัจเจกกับสิ่งแวดล้อมภายนอก

ในเรื่องขององค์กรภาคคนพิการ ดูนัยหนึ่งก็ดูมีความเข้มแข็งขึ้น สามารถที่จะออกมาปกป้องสิทธิคนพิการมากขึ้น แต่เนื่องจากสิทธิที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญามีสิทธิที่บัญญัติไว้ในหลายเรื่อง ซึ่งเป็นสิทธิที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและนามธรรม แต่องค์กรคนพิการในประเทศไทยยังมองสิทธิประโยชน์ในเชิงรูปธรรมมากกว่า เพราะฉะนั้น ขณะนี้สิ่งที่คนพิการเรียกร้องที่อยากจะได้รับตามเนื้อหาของอนุสัญญาจึงจะหนักไปทางสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมากกว่าที่จะหนักไปทาง สิทธิทางพลเมืองและทางการเมือง ทั้งที่จริงแล้วสิทธิทางการเมืองและสิทธิทางพลเมืองเป็นสิ่งที่ไม่ต้องรอให้ประเทศมีความร่ำรวยก่อนก็สามารถได้รับในทันที แต่ว่ากระแสเรียกร้องกลับไปเรียกร้องสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมากกว่า อาจจะเป็นเพราะความเป็นรูปธรรม ความใกล้ตัว มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันมากกว่า ส่วนสิทธิทางพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเป็นนามธรรม นั้นคนไทยไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าไร

คำถาม : เรื่องของการให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation) ที่กล่าวว่าจะต้องไม่เป็นภาระเกินสมควรนั้น เป็นดุลพินิจของบุคคลใด

คำตอบ : การจะไม่เป็นภาระเกินสมควร คือ การที่คู่กันและตกลงกันได้ ทั้ง 2 ฝ่าย ต้องเกิดจากการเจรจาที่ทั้งสองฝ่ายรับได้ แต่ถ้าทำเกินสมควรก็สามารถร้องต่อคณะกรรมการให้เป็นผู้วินิจฉัยในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation) ได้

คำถาม : การจัดหาล่ามถือว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก หรือ การให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation)

คำตอบ : คำว่าสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ความหมายรวมความไปถึงมนุษย์ด้วย คือ Goods and Services ล่ามเป็นสิ่งที่ก้ำกึ่ง ระหว่างสิ่งอำนวยความสะดวก กับ การให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation) ขึ้นอยู่กับว่าทำในเรื่องไหน ถ้าเป็นกิจกรรมประจำวัน หรือสิ่งที่มีไว้ให้เลย ก็จะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ถ้าเกิดจากความพยายามเฉพาะกิจ เฉพาะด้าน เฉพาะบางเวลาเพื่อการนี้เป็นการเฉพาะ ก็จะกลายเป็น Reasonable Accommodation โดยมีการต่อรองกันเกิดขึ้น

อะไรที่ทำไว้เป็นพื้นฐาน เป็นการทั่วไป ทุกคนเข้าถึงได้หมด เรียกว่าเป็น Universal Design แต่ถ้ามีความเป็นเฉพาะทำขึ้นสำหรับคนพิการ ก็จะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ถ้าทำเฉพาะบุคคลก็จะเป็น Reasonable Accommodation กล่าวคือ มี 3 ระดับ ถ้าทุกคนสามารถใช้ได้จะเป็น Universal Design แต่ถ้าเป็นเฉพาะกลุ่ม แต่ว่าเป็นกิจกรรมประจำวันแล้ว ก็จะกลายเป็นเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ถ้าเป็นเฉพาะบุคคล เฉพาะเวลา เฉพาะกิจ เกิดจากการเจรจา ตกลงกันได้ พูดกันรู้เรื่อง ก็จะเป็น Reasonable Accommodation

Universal Design เป็นเรื่องเป้าหมายสูงสุดเชิงอุดมคติ ซึ่งในทางปฏิบัติก็เหมือนเป็นอุดมการณ์มากกว่า เขาเข้าจริงๆยังไม่รู้ว่าจะถึงขั้น Universal Design ได้จริงหรือเปล่า เพราะคำว่า Universal Design ดูเลื่อนลอยและเป็นนามธรรมมาก เหมือนเป็นหลักการ แต่เมื่อจะนำมาปฏิบัติจะเรียกว่า Accessibility Standard แต่เมื่อมีมาตรฐานจะไม่เรียกว่า Universal Design Standard เพราะ Universal Design ดูจะเป็นเป้าหมายสูงสุดแต่เมื่อมี Accessibility จะมีกฎเกณฑ์ออกมาเรียกว่า Accessibility Standard โดยอาศัยหลักการ Universal Design แล้วกำหนด Standard นี้ขึ้นมา Universal Design เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึงเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้าง การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนา เพื่อไม่ให้ Universal Design เปะปะไปหมด ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างเพื่อฝัน จึงต้องสร้างมาตรฐานขึ้นมา และเรียกว่า Accessibility Standard

คำตอบ : ถือว่าเป็นสวัสดิการบนฐานสิทธิ ไม่เหมือนกับเบี้ยยังชีพซึ่งเป็นการให้ตามหลักเกณฑ์ของความยากจนเพียงอย่างเดียว ในข้อบทที่ 28 จึงสามารถเทียบเคียงกับกรณีของเบี้ยความพิการได้ คือเอาความพิการเป็นฐาน แม้ว่าความยากจนก็มีส่วน แต่เหมือนกับเป็นการชดเชยความยากลำบากอันเกิดจากความพิการซึ่งจะต้องมีต้นทุนในการดำรงชีวิตสูงกว่าคนทั่วไป ส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนเบี้ยความพิการนั้น แล้วแต่ความจำเป็นของคนพิการแต่ละคน โดยต้องมีกระบวนการต่างๆ ที่ไม่ทำให้เป็นการเลือกปฏิบัติ

คำถาม : ประเทศไทยตั้งข้อสงวนในอนุสัญญาหรือไม่

คำตอบ : ไม่มีข้อสงวนแต่ทำให้ตีความกรณีของสัญชาติในกรณีเดียวกับกรณีของสิทธิเด็ก เพราะข้อบทที่ 18 มีความคลุมเครือ ไม่ได้บอกว่าจะให้เด็กพิการทุกคนได้รับสัญชาติไทย แต่ก็บอกว่าให้เด็กทุกคนที่เกิดมามีสัญชาติ แล้วประเทศไทยก็มีแนวโน้มว่าจะเพิกถอนข้อสงวนของสิทธิเด็ก ถ้าเพิกถอนเด็กพิการก็จะได้รับสิทธิตามนั้นด้วย มีความเห็นว่าควรจะเพิกถอนการสงวนตามสิทธิเด็ก เพราะขณะนี้กฎหมายไทยก็เปิดกว้างให้คนได้รับสัญชาติเยอะแล้ว พระราชบัญญัติสัญชาติ ฉบับ 2551 ให้สัญชาติกว้างขึ้น โดยก่อนปี 2535 ได้อยู่แล้ว ถ้าหลังปี 2535 มีพ่อแม่เป็นคนไทยก็มีกระบวนการที่ได้อยู่แล้ว ง่ายขึ้นเยอะ จริงๆ แล้วประเทศไทยทำเกินที่ระบุไว้ในข้อบทที่ 7 ของอนุสัญญาสิทธิเด็กด้วยซ้ำไป คิดว่าถึงเวลาแล้วที่จะได้เพิกถอนข้อสงวนดังกล่าว

คำถาม : ขอรบกวนตัวอย่างของกรณีที่คนพิการจะได้รับการเยียวยาโดยการได้รับค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มาตรา 16-17 เนื่องจากได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความพิการ

คำตอบ : เช่น ค่าขาดไร้โอกาสที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการทำงาน ค่าขาดไร้โอกาสที่จะได้รับดอกเบีย หรือ ค่าขาดไร้โอกาสที่จะได้รับเงินประกันจากการประกันชีวิต ฯลฯ

คำถาม : คณะกรรมการสิทธิคนพิการจะทำงานซ้ำซ้อนกับ Special Rapporteur (ผู้รายงานพิเศษ) ของกฎมาตรฐานว่าด้วยความเสมอภาคของโอกาส (Standard Rules) หรือไม่

คำตอบ : Special Rapporteur มีมาตั้งแต่ยังไม่มียุติบัญญัติว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดยทำหน้าที่ไปในที่ต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการและทำงานในเชิงรุกได้ดีกว่าคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการที่ทำหน้าที่ตั้งรับหากมีการละเมิดเกิดขึ้น การทำงานจึงไม่ซ้ำซ้อนเพราะเป็นการทำงานในเชิงรุกและไม่มีภารกิจในการดำเนินงานในเชิงลงโทษ

คำถาม : การคุ้มครองสิทธิคนพิการเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย สิ่งใดที่ควรศึกษาเพื่อให้การคุ้มครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำตอบ : สิ่งใหม่สำหรับสังคมไทย คือ เรื่องของการเลือกปฏิบัติ เพราะมองไม่ออกว่าคนพิการถูกเลือกปฏิบัติ มองออกเฉพาะเรื่องของการส่งเสริม และการช่วยเหลือ

อีกเรื่องคือเรื่องของ Reasonable Accommodation สังคมไทยรู้เพียงแค่การช่วยเหลือตามความสมัครใจ แต่ไม่รู้จักการให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล คิดว่าประเทศไทยควรต้องศึกษาในเรื่องนี้อย่างลึกซึ้ง และจริงๆ แล้ว Reasonable Accommodation ถือว่าเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นมาก โดยเฉพาะสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งไม่ร่ำรวย เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเจรจา การต่อรอง และการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเป็นการแทนที่การช่วยเหลือตามอำเภอใจ ตามที่รัฐเห็นว่าสมควรหรือให้ความช่วยเหลือตามมีตามเกิด ถึงแม้จะช่วยเหลือได้ไม่เต็มที่หรือให้บริการได้ไม่เต็มที่ แต่ก็เป็นที่พอใจพอสมควรแก่ผู้รับบริการ เพราะอย่างน้อยที่สุดได้มีโอกาสเป็นผู้ต่อรอง เป็นผู้เจรจา เป็นผู้ร่วมตกลงด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากสำหรับสังคมไทย ต้องศึกษาว่าอะไรคือ Reasonable Accommodation

และคิดว่าควรให้การศึกษากับเรื่องสิทธิมนุษยชนในมิติของความพิการให้มากขึ้น ต้องพยายามไม่แยกความพิการเป็นเรื่องของปัจเจก ต้องให้การศึกษว่าความพิการเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่ไม่ลงตัวระหว่างปัจจัยภายนอกกับปัจเจกบุคคล แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ก็ยังไม่รู้ โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งมีส่วนซ้ำเติม ทำให้เหตุการณ์เลวร้ายลง เพราะใช้ความพิการได้สอนเรื่องบาปบุญคุณโทษ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ผิดพลาด

คำถาม : คดีที่เกี่ยวกับคนพิการเหตุใดจึงมีจำนวนไม่มาก

คำตอบ : เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วจะจบลงที่การไกล่เกลี่ย อเมริกามีคดีเยอะที่สุด ออสเตรเลียก็มีการร้องเรียนและฟ้องร้องด้านคนพิการสูงที่สุดเมื่อเทียบกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านอื่นๆ และเรื่องของการเลือกปฏิบัติก็เป็นเรื่องที่มีการร้องเรียนสูงที่สุด ในส่วนของประเด็นที่มากที่สุด จะเป็นเรื่องของการจ้างงาน แต่มักจะจบลงที่การไกล่เกลี่ยเป็นส่วนใหญ่โดยผู้จ้างยอมจ้างหรือยอมชดใช้ค่าเสียหาย จึงไม่ต้องไปถึงศาล อเมริกามักไม่มีการไกล่เกลี่ยเพราะยื่นฟ้องศาลได้เลย ในฮ่องกงหน่วยงานดำเนินการเชิงรุกทำให้คนเข้าถึงหน่วยงานก่อน ถ้าไม่พอใจก็ไปศาลต่อได้ เหมือนของไทยที่พยายามจะให้เป็นอย่างนั้น

คำถาม : การให้ความร่วมมือในทางระหว่างประเทศที่กล่าวไว้ในอนุสัญญาเป็นอย่างไร

คำตอบ : การให้ความช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ ได้ทั้งในเรื่องทางเทคนิค ทางการเงิน การทำกิจกรรมร่วมกัน อีกอย่างความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอยู่แล้วนั้น ก็ควรจะรวมเรื่องของ คนพิการเข้าไว้ด้วย คืออาจจะไม่ได้เพิ่มความร่วมมือแต่จะทำอะไรให้ความร่วมมือที่มีอยู่แล้ว รวมเรื่องคนพิการเข้าไปด้วย นี่ก็เป็นข้อพิจารณาอย่างหนึ่ง ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอ Disabilities Inclusive International Co-operation

คำถาม : ความสำคัญของ ข้อบทที่ 31 เรื่องสถิติมีความสำคัญมากเพียงใด

คำตอบ : สำหรับประเทศที่การจัดสรรงบประมาณโดยไม่เป็นธรรม หรือประเทศกำลัง พัฒนาหลายประเทศ เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะนำเอาสถิติเป็นฐานในการพัฒนาประเทศเพื่อ จัดสรรงบประมาณ แต่ในประเทศที่ไม่ได้มีปัญหาแล้ว เขาไม่ได้สนใจในเรื่องของสถิติเลยเพราะ หนึ่งคนก็มีสาระสำคัญและมีน้ำหนักเพียงพอแล้ว สถิติมนุษยชนสำคัญกว่าเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้น บางประเทศถึงขนาดว่าไม่ต้องให้มีข้อบทนี้ในอนุสัญญา

คำถาม : มีความเห็นอย่างไรกับการเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิคนพิการ

คำตอบ : ฝ่ายคนพิการเห็นว่าควรที่จะเข้าเป็นภาคีของพิธีสาร แต่ฝ่ายรัฐเห็นว่ายังไม่ควร ในประเทศไทยแทบจะไม่ให้สัตยาบันในพิธีสารเลือกรับ เพราะเหตุว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ ต่างประเทศเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในภายใต้อธิปไตยของไทย ซึ่งไม่เป็นเหตุเป็นผลกับสาระ ของกฎหมาย เป็นเหตุผลเดียวกับประเทศจีนซึ่งไม่ยุติธรรมกับคนพิการ ขณะนี้จึงยังคงไม่มีเอกสาร เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าเป็นภาคีพิธีสาร แต่มีการพูดด้วยวาจาในการประชุม โดย ฝ่ายรัฐบาลให้ปฏิบัติตามเพียงเท่านี้ก่อน

ภาคผนวก จ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 และพิธีสาร

เลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Preamble

The States Parties to the present Convention,

(a) *Recalling* the principles proclaimed in the Charter of the United Nations which recognize the inherent dignity and worth and the equal and inalienable rights of all members of the human family as the foundation of freedom, justice and peace in the world,

(b) *Recognizing* that the United Nations, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, has proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind,

(c) *Reaffirming* the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms and the need for persons with disabilities to be guaranteed their full enjoyment without discrimination,

(d) *Recalling* the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, the Convention on the Rights of the Child, and the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families,

(e) *Recognizing* that disability is an evolving concept and that disability results from the interaction between persons with impairments and attitudinal and environmental barriers that hinders their full and effective participation in society on an equal basis with others,

(f) *Recognizing* the importance of the principles and policy guidelines contained in the World Programme of Action concerning Disabled Persons and in the Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities in influencing the

promotion, formulation and evaluation of the policies, plans, programmes and actions at the national, regional and international levels to further equalize opportunities for persons with disabilities,

(g) *Emphasizing* the importance of mainstreaming disability issues as an integral part of relevant strategies of sustainable development,

(h) *Recognizing also* that discrimination against any person on the basis of disability is a violation of the inherent dignity and worth of the human person,

(i) *Recognizing further* the diversity of persons with disabilities,

(j) *Recognizing* the need to promote and protect the human rights of all persons with disabilities, including those who require more intensive support,

(k) *Concerned* that, despite these various instruments and undertakings, persons with disabilities continue to face barriers in their participation as equal members of society and violations of their human rights in all parts of the world,

(l) *Recognizing* the importance of international cooperation for improving the living conditions of persons with disabilities in every country, particularly in developing countries,

(m) *Recognizing* the valued existing and potential contributions made by persons with disabilities to the overall well-being and diversity of their communities, and that the promotion of the full enjoyment by persons with disabilities of their human rights and fundamental freedoms and of full participation by persons with disabilities will result in their enhanced sense of belonging and in significant advances in the human, social and economic development of society and the eradication of poverty,

(n) *Recognizing* the importance for persons with disabilities of their individual autonomy and independence, including the freedom to make their own choices,

(o) *Considering* that persons with disabilities should have the opportunity to be actively involved in decision-making processes about policies and programmes, including those directly concerning them,

(p) *Concerned* about the difficult conditions faced by persons with disabilities who are subject to multiple or aggravated forms of discrimination on the basis of race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic, indigenous or social origin, property, birth, age or other status,

(q) *Recognizing* that women and girls with disabilities are often at greater risk, both within and outside the home of violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation,

(r) *Recognizing* that children with disabilities should have full enjoyment of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children, and recalling obligations to that end undertaken by States Parties to the Convention on the Rights of the Child,

(s) *Emphasizing* the need to incorporate a gender perspective in all efforts to promote the full enjoyment of human rights and fundamental freedoms by persons with disabilities,

(t) *Highlighting* the fact that the majority of persons with disabilities live in conditions of poverty, and in this regard recognizing the critical need to address the negative impact of poverty on persons with disabilities,

(u) *Bearing in mind* that conditions of peace and security based on full respect for the purposes and principles contained in the Charter of the United Nations and observance of applicable human rights instruments are indispensable for the full protection of persons with disabilities, in particular during armed conflicts and foreign occupation,

(v) *Recognizing* the importance of accessibility to the physical, social, economic and cultural environment, to health and education and to information and communication, in enabling persons with disabilities to fully enjoy all human rights and fundamental freedoms,

(w) *Realizing* that the individual, having duties to other individuals and to the community to which he or she belongs, is under a responsibility to strive for the promotion and observance of the rights recognized in the International Bill of Human Rights,

(x) *Convinced* that the family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State, and that persons with disabilities and their family members should receive the necessary protection and assistance to enable families to contribute towards the full and equal enjoyment of the rights of persons with disabilities,

(y) *Convinced* that a comprehensive and integral international convention to promote and protect the rights and dignity of persons with disabilities will make a significant contribution to redressing the profound social disadvantage of persons with disabilities and promote their participation in the civil, political, economic, social and cultural spheres with equal opportunities, in both developing and developed countries,

Have agreed as follows:

Article 1

Purpose

The purpose of the present Convention is to promote, protect and ensure the full and equal enjoyment of all human rights and fundamental freedoms by all persons with disabilities, and to promote respect for their inherent dignity.

Persons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others.

Article 2

Definitions

For the purposes of the present Convention:

“Communication” includes languages, display of text, Braille, tactile communication, large print, accessible multimedia as well as written, audio, plain-language, human-reader and augmentative and alternative modes, means and formats of communication, including accessible information and communication technology;

“Language” includes spoken and signed languages and other forms of non spoken languages;

“Discrimination on the basis of disability” means any distinction, exclusion or restriction on the basis of disability which has the purpose or effect of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise, on an equal basis with others, of all human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field. It includes all forms of discrimination, including denial of reasonable accommodation;

“Reasonable accommodation” means necessary and appropriate modification and adjustments not imposing a disproportionate or undue burden, where needed in a particular case, to ensure to persons with disabilities the enjoyment or exercise on an equal basis with others of all human rights and fundamental freedoms;

“Universal design” means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design. “Universal design” shall not exclude assistive devices for particular groups of persons with disabilities where this is needed.

Article 3
General principles

The principles of the present Convention shall be:

- (a) Respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons;
- (b) Non-discrimination;
- (c) Full and effective participation and inclusion in society;
- (d) Respect for difference and acceptance of persons with disabilities as part of human diversity and humanity;
- (e) Equality of opportunity;
- (f) Accessibility;
- (g) Equality between men and women;
- (h) Respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities.

Article 4
General obligations

1. States Parties undertake to ensure and promote the full realization of all human rights and fundamental freedoms for all persons with disabilities without discrimination of any kind on the basis of disability. To this end, States Parties undertake:

- (a) To adopt all appropriate legislative, administrative and other measures for the implementation of the rights recognized in the present Convention;

(b) To take all appropriate measures, including legislation, to modify or abolish existing laws, regulations, customs and practices that constitute discrimination against persons with disabilities;

(c) To take into account the protection and promotion of the human rights of persons with disabilities in all policies and programmes;

(d) To refrain from engaging in any act or practice that is inconsistent with the present Convention and to ensure that public authorities and institutions act in conformity with the present Convention;

(e) To take all appropriate measures to eliminate discrimination on the basis of disability by any person, organization or private enterprise;

(f) To undertake or promote research and development of universally designed goods, services, equipment and facilities, as defined in article 2 of the present Convention, which should require the minimum possible adaptation and the least cost to meet the specific needs of a person with disabilities, to promote their availability and use, and to promote universal design in the development of standards and guidelines;

(g) To undertake or promote research and development of, and to promote the availability and use of new technologies, including information and communications technologies, mobility aids, devices and assistive technologies, suitable for persons with disabilities, giving priority to technologies at an affordable cost;

(h) To provide accessible information to persons with disabilities about mobility aids, devices and assistive technologies, including new technologies, as well as other forms of assistance, support services and facilities;

(i) To promote the training of professionals and staff working with persons with disabilities in the rights recognized in this Convention so as to better provide the assistance and services guaranteed by those rights.

2. With regard to economic, social and cultural rights, each State Party undertakes to take measures to the maximum of its available resources and, where needed, within the framework of international cooperation, with a view to achieving progressively the full realization of these rights, without prejudice to those obligations contained in the present Convention that are immediately applicable according to international law.

3. In the development and implementation of legislation and policies to implement the present Convention, and in other decision-making processes concerning issues relating to persons with disabilities, States Parties shall closely consult with and actively involve persons with disabilities, including children with disabilities, through their representative organizations.

4. Nothing in the present Convention shall affect any provisions which are more conducive to the realization of the rights of persons with disabilities and which may be contained in the law of a State Party or international law in force for that State. There shall be no restriction upon or derogation from any of the human rights and fundamental freedoms recognized or existing in any State Party to the present Convention pursuant to law, conventions, regulation or custom on the pretext that the present Convention does not recognize such rights or freedoms or that it recognizes them to a lesser extent.

5. The provisions of the present Convention shall extend to all parts of federal states without any limitations or exceptions.

Article 5

Equality and non-discrimination

1. States Parties recognize that all persons are equal before and under the law and are entitled without any discrimination to the equal protection and equal benefit of the law.

2. States Parties shall prohibit all discrimination on the basis of disability and guarantee to persons with disabilities equal and effective legal protection against discrimination on all grounds.

3. In order to promote equality and eliminate discrimination, States Parties shall take all appropriate steps to ensure that reasonable accommodation is provided.

4. Specific measures which are necessary to accelerate or achieve de facto equality of persons with disabilities shall not be considered discrimination under the terms of the present Convention.

Article 6

Women with disabilities

1. States Parties recognize that women and girls with disabilities are subject to multiple discrimination, and in this regard shall take measures to ensure the full and equal enjoyment by them of all human rights and fundamental freedoms.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure the full development, advancement and empowerment of women, for the purpose of guaranteeing them the exercise and enjoyment of the human rights and fundamental freedoms set out in the present Convention.

Article 7

Children with disabilities

1. States Parties shall take all necessary measures to ensure the full enjoyment by children with disabilities of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children.

2. In all actions concerning children with disabilities, the best interests of the child shall be a primary consideration.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have the right to express their views freely on all matters affecting them, their views being given due weight in accordance with their age and maturity, on an equal basis with other children, and to be provided with disability and age-appropriate assistance to realize that right.

Article 8

Awareness-raising

1. States Parties undertake to adopt immediate, effective and appropriate measures:

(a) To raise awareness throughout society, including at the family level, regarding persons with disabilities, and to foster respect for the rights and dignity of persons with disabilities;

(b) To combat stereotypes, prejudices and harmful practices relating to persons with disabilities, including those based on sex and age, in all areas of life;

(c) To promote awareness of the capabilities and contributions of persons with disabilities.

2. Measures to this end include:

(a) Initiating and maintaining effective public awareness campaigns designed:

(i) To nurture receptiveness to the rights of persons with disabilities;

(ii) To promote positive perceptions and greater social awareness towards persons with disabilities;

(iii) To promote recognition of the skills, merits and abilities of persons with disabilities, and of their contributions to the workplace and the labour market;

(b) Fostering at all levels of the education system, including in all children from an early age, an attitude of respect for the rights of persons with disabilities;

(c) Encouraging all organs of the media to portray persons with disabilities in a manner consistent with the purpose of the present Convention;

(d) Promoting awareness-training programmes regarding persons with disabilities and the rights of persons with disabilities.

Article 9
Accessibility

1. To enable persons with disabilities to live independently and participate fully in all aspects of life, States Parties shall take appropriate measures to ensure to persons with disabilities access, on an equal basis with others, to the physical environment, to transportation, to information and communications, including information and communications technologies and systems, and to other facilities and services open or provided to the public, both in urban and in rural areas. These measures, which shall include the identification and elimination of obstacles and barriers to accessibility, shall apply to, inter alia:

- (a) Buildings, roads, transportation and other indoor and outdoor facilities, including schools, housing, medical facilities and workplaces;
- (b) Information, communications and other services, including electronic services and emergency services.

2. States Parties shall also take appropriate measures to:

- (a) Develop, promulgate and monitor the implementation of minimum standards and guidelines for the accessibility of facilities and services open or provided to the public;
- (b) Ensure that private entities that offer facilities and services which are open or provided to the public take into account all aspects of accessibility for persons with disabilities;
- (c) Provide training for stakeholders on accessibility issues facing persons with disabilities;
- (d) Provide in buildings and other facilities open to the public signage in Braille and in easy to read and understand forms;
- (e) Provide forms of live assistance and intermediaries, including guides, readers and professional sign language interpreters, to facilitate accessibility to buildings and other facilities open to the public;

(f) Promote other appropriate forms of assistance and support to persons with disabilities to ensure their access to information;

(g) Promote access for persons with disabilities to new information and communications technologies and systems, including the Internet;

(h) Promote the design, development, production and distribution of accessible information and communications technologies and systems at an early stage, so that these technologies and systems become accessible at minimum cost.

Article 10

Right to life

States Parties reaffirm that every human being has the inherent right to life and shall take all necessary measures to ensure its effective enjoyment by persons with disabilities on an equal basis with others.

Article 11

Situations of risk and humanitarian emergencies

States Parties shall take, in accordance with their obligations under international law, including international humanitarian law and international human rights law, all necessary measures to ensure the protection and safety of persons with disabilities in situations of risk, including situations of armed conflict, humanitarian emergencies and the occurrence of natural disasters.

Article 12

Equal recognition before the law

1. States Parties reaffirm that persons with disabilities have the right to recognition everywhere as persons before the law.

2. States Parties shall recognize that persons with disabilities enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life.

3. States Parties shall take appropriate measures to provide access by persons with disabilities to the support they may require in exercising their legal capacity.

4. States Parties shall ensure that all measures that relate to the exercise of legal capacity provide for appropriate and effective safeguards to prevent abuse in accordance with international human rights law. Such safeguards shall ensure that measures relating to the exercise of legal capacity respect the rights, will and preferences of the person, are free of conflict of interest and undue influence, are proportional and tailored to the person's circumstances, apply for the shortest time possible and are subject to regular review by a competent, independent and impartial authority or judicial body. The safeguards shall be proportional to the degree to which such measures affect the person's rights and interests.

5. Subject to the provisions of this article, States Parties shall take all appropriate and effective measures to ensure the equal right of persons with disabilities to own or inherit property, to control their own financial affairs and to have equal access to bank loans, mortgages and other forms of financial credit, and shall ensure that persons with disabilities are not arbitrarily deprived of their property.

Article 13

Access to justice

1. States Parties shall ensure effective access to justice for persons with disabilities on an equal basis with others, including through the provision of procedural and age-appropriate accommodations, in order to facilitate their effective role as direct and indirect participants, including as witnesses, in all legal proceedings, including at investigative and other preliminary stages.

2. In order to help to ensure effective access to justice for persons with disabilities, States Parties shall promote appropriate training for those working in the field of administration of justice, including police and prison staff.

Article 14

Liberty and security of the person

1. States Parties shall ensure that persons with disabilities, on an equal basis with others:

(a) Enjoy the right to liberty and security of person;

(b) Are not deprived of their liberty unlawfully or arbitrarily, and that any deprivation of liberty is in conformity with the law, and that the existence of a disability shall in no case justify a deprivation of liberty.

2. States Parties shall ensure that if persons with disabilities are deprived of their liberty through any process, they are, on an equal basis with others, entitled to guarantees in accordance with international human rights law and shall be treated in compliance with the objectives and principles of this Convention, including by provision of reasonable accommodation.

Article 15

Freedom from torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment

1. No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. In particular, no one shall be subjected without his or her free consent to medical or scientific experimentation.

2. States Parties shall take all effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent persons with disabilities, on an equal basis with others, from being subjected to torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 16

Freedom from exploitation, violence and abuse

1. States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social, educational and other measures to protect persons with disabilities, both within and outside the

home, from all forms of exploitation, violence and abuse, including their gender-based aspects.

2. States Parties shall also take all appropriate measures to prevent all forms of exploitation, violence and abuse by ensuring, inter alia, appropriate forms of gender- and age-sensitive assistance and support for persons with disabilities and their families and caregivers, including through the provision of information and education on how to avoid, recognize and report instances of exploitation, violence and abuse. States Parties shall ensure that protection services are age-, gender- and disability-sensitive.

3. In order to prevent the occurrence of all forms of exploitation, violence and abuse, States Parties shall ensure that all facilities and programmes designed to serve persons with disabilities are effectively monitored by independent authorities.

4. States Parties shall take all appropriate measures to promote the physical, cognitive and psychological recovery, rehabilitation and social reintegration of persons with disabilities who become victims of any form of exploitation, violence or abuse, including through the provision of protection services. Such recovery and reintegration shall take place in an environment that fosters the health, welfare, self-respect, dignity and autonomy of the person and takes into account gender- and age-specific needs.

5. States Parties shall put in place effective legislation and policies, including women- and child-focused legislation and policies, to ensure that instances of exploitation, violence and abuse against persons with disabilities are identified, investigated and, where appropriate, prosecuted.

Article 17

Protecting the integrity of the person

Every person with disabilities has a right to respect for his or her physical and mental integrity on an equal basis with others.

Article 18

Liberty of movement and nationality

1. States Parties shall recognize the rights of persons with disabilities to liberty of movement, to freedom to choose their residence and to a nationality, on an equal basis with others, including by ensuring that persons with disabilities:

- (a) Have the right to acquire and change a nationality and are not deprived of their nationality arbitrarily or on the basis of disability;
- (b) Are not deprived, on the basis of disability, of their ability to obtain, possess and utilize documentation of their nationality or other documentation of identification, or to utilize relevant processes such as immigration proceedings, that may be needed to facilitate exercise of the right to liberty of movement;
- (c) Are free to leave any country, including their own;
- (d) Are not deprived, arbitrarily or on the basis of disability, of the right to enter their own country.

2. Children with disabilities shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by their parents.

Article 19

Living independently and being included in the community

States Parties to this Convention recognize the equal right of all persons with disabilities to live in the community, with choices equal to others, and shall take effective and appropriate measures to facilitate full enjoyment by persons with disabilities of this right and their full inclusion and participation in the community, including by ensuring that:

- (a) Persons with disabilities have the opportunity to choose their place of residence and where and with whom they live on an equal basis with others and are not obliged to live in a particular living arrangement;
- (b) Persons with disabilities have access to a range of in-home, residential and other community support services, including personal assistance necessary to support living and inclusion in the community, and to prevent isolation or segregation from the community;

(c) Community services and facilities for the general population are available on an equal basis to persons with disabilities and are responsive to their needs.

Article 20

Personal mobility

States Parties shall take effective measures to ensure personal mobility with the greatest possible independence for persons with disabilities, including by:

(a) Facilitating the personal mobility of persons with disabilities in the manner and at the time of their choice, and at affordable cost;

(b) Facilitating access by persons with disabilities to quality mobility aids, devices, assistive technologies and forms of live assistance and intermediaries, including by making them available at affordable cost;

(c) Providing training in mobility skills to persons with disabilities and to specialist staff working with persons with disabilities;

(d) Encouraging entities that produce mobility aids, devices and assistive technologies to take into account all aspects of mobility for persons with disabilities.

Article 21

Freedom of expression and opinion, and access to information

States Parties shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities can exercise the right to freedom of expression and opinion, including the freedom to seek, receive and impart information and ideas on an equal basis with others and through all forms of communication of their choice, as defined in article 2 of the present Convention, including by:

(a) Providing information intended for the general public to persons with disabilities in accessible formats and technologies appropriate to different kinds of disabilities in a timely manner and without additional cost;

- (b) Accepting and facilitating the use of sign languages, Braille, augmentative and alternative communication, and all other accessible means, modes and formats of communication of their choice by persons with disabilities in official interactions;
- (c) Urging private entities that provide services to the general public, including through the Internet, to provide information and services in accessible and usable formats for persons with disabilities;
- (d) Encouraging the mass media, including providers of information through the Internet, to make their services accessible to persons with disabilities;
- (e) Recognizing and promoting the use of sign languages.

Article 22

Respect for privacy

1. No person with disabilities, regardless of place of residence or living arrangements, shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his or her privacy, family, home or correspondence or other types of communication or to unlawful attacks on his or her honour and reputation. Persons with disabilities have the right to the protection of the law against such interference or attacks.
2. States Parties shall protect the privacy of personal, health and rehabilitation information of persons with disabilities on an equal basis with others.

Article 23

Respect for home and the family

1. States Parties shall take effective and appropriate measures to eliminate discrimination against persons with disabilities in all matters relating to marriage, family, parenthood and relationships, on an equal basis with others, so as to ensure that:

(a) The right of all persons with disabilities who are of marriageable age to marry and to found a family on the basis of free and full consent of the intending spouses is recognized;

(b) The rights of persons with disabilities to decide freely and responsibly on the number and spacing of their children and to have access to age-appropriate information, reproductive and family planning education are recognized, and the means necessary to enable them to exercise these rights are provided;

(c) Persons with disabilities, including children, retain their fertility on an equal basis with others.

2. States Parties shall ensure the rights and responsibilities of persons with disabilities, with regard to guardianship, wardship, trusteeship, adoption of children or similar institutions, where these concepts exist in national legislation; in all cases the best interests of the child shall be paramount. States Parties shall render appropriate assistance to persons with disabilities in the performance of their child-rearing responsibilities.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have equal rights with respect to family life. With a view to realizing these rights, and to prevent concealment, abandonment, neglect and segregation of children with disabilities, States Parties shall undertake to provide early and comprehensive information, services and support to children with disabilities and their families.

4. States Parties shall ensure that a child shall not be separated from his or her parents against their will, except when competent authorities subject to judicial review determine, in accordance with applicable law and procedures, that such separation is necessary for the best interests of the child. In no case shall a child be separated from parents on the basis of a disability of either the child or one or both of the parents.

5. States Parties shall, where the immediate family is unable to care for a child with disabilities, undertake every effort to provide alternative care within the wider family, and failing that, within the community in a family setting.

Article 24

Education

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to education. With a view to realizing this right without discrimination and on the basis of equal opportunity, States Parties shall ensure an inclusive education system at all levels and life long learning directed to:

(a) The full development of human potential and sense of dignity and self-worth, and the strengthening of respect for human rights, fundamental freedoms and human diversity;

(b) The development by persons with disabilities of their personality, talents and creativity, as well as their mental and physical abilities, to their fullest potential;

(c) Enabling persons with disabilities to participate effectively in a free society.

2. In realizing this right, States Parties shall ensure that:

(a) Persons with disabilities are not excluded from the general education system on the basis of disability, and that children with disabilities are not excluded from free and compulsory primary education, or from secondary education, on the basis of disability;

(b) Persons with disabilities can access an inclusive, quality and free primary education and secondary education on an equal basis with others in the communities in which they live;

(c) Reasonable accommodation of the individual's requirements is provided;

(d) Persons with disabilities receive the support required, within the general education system, to facilitate their effective education;

(e) Effective individualized support measures are provided in environments that maximize academic and social development, consistent with the goal of full inclusion.

3. States Parties shall enable persons with disabilities to learn life and social development skills to facilitate their full and equal participation in education and as members of the community. To this end, States Parties shall take appropriate measures, including:

- (a) Facilitating the learning of Braille, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication and orientation and mobility skills, and facilitating peer support and mentoring;
- (b) Facilitating the learning of sign language and the promotion of the linguistic identity of the deaf community;
- (c) Ensuring that the education of persons, and in particular children, who are blind, deaf or deafblind, is delivered in the most appropriate languages and modes and means of communication for the individual, and in environments which maximize academic and social development.

4. In order to help ensure the realization of this right, States Parties shall take appropriate measures to employ teachers, including teachers with disabilities, who are qualified in sign language and/or Braille, and to train professionals and staff who work at all levels of education. Such training shall incorporate disability awareness and the use of appropriate augmentative and alternative modes, means and formats of communication, educational techniques and materials to support persons with disabilities.

5. States Parties shall ensure that persons with disabilities are able to access general tertiary education, vocational training, adult education and lifelong learning without discrimination and on an equal basis with others. To this end, States Parties shall ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities.

Article 25

Health

States Parties recognize that persons with disabilities have the right to the enjoyment of the highest attainable standard of health without discrimination on the basis of disability. States Parties shall take all appropriate measures to ensure access for persons with disabilities to health services that are gender-sensitive, including health-related rehabilitation. In particular, States Parties shall:

- (a) Provide persons with disabilities with the same range, quality and standard of free or affordable health care and programmes as provided to other persons, including in the area of sexual and reproductive health and population-based public health programmes;
- (b) Provide those health services needed by persons with disabilities specifically because of their disabilities, including early identification and intervention as appropriate, and services designed to minimize and prevent further disabilities, including among children and older persons;
- (c) Provide these health services as close as possible to people's own communities, including in rural areas;
- (d) Require health professionals to provide care of the same quality to persons with disabilities as to others, including on the basis of free and informed consent by, inter alia, raising awareness of the human rights, dignity, autonomy and needs of persons with disabilities through training and the promulgation of ethical standards for public and private health care;
- (e) Prohibit discrimination against persons with disabilities in the provision of health insurance, and life insurance where such insurance is permitted by national law, which shall be provided in a fair and reasonable manner;
- (f) Prevent discriminatory denial of health care or health services or food and fluids on the basis of disability.

Article 26

Habilitation and rehabilitation

1. States Parties shall take effective and appropriate measures, including through peer support, to enable persons with disabilities to attain and maintain maximum independence, full physical, mental, social and vocational ability, and full inclusion and participation in all aspects of life. To that end, States Parties shall organize, strengthen and extend comprehensive habilitation and rehabilitation services and programmes, particularly in the areas of health, employment, education and social services, in such a way that these services and programmes:

- (a) Begin at the earliest possible stage, and are based on the multidisciplinary assessment of individual needs and strengths;
- (b) Support participation and inclusion in the community and all aspects of society, are voluntary, and are available to persons with disabilities as close as possible to their own communities, including in rural areas.

2. States Parties shall promote the development of initial and continuing training for professionals and staff working in habilitation and rehabilitation services.

3. States Parties shall promote the availability, knowledge and use of assistive devices and technologies, designed for persons with disabilities, as they relate to habilitation and rehabilitation.

Article 27

Work and employment

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to work, on an equal basis with others; this includes the right to the opportunity to gain a living by work freely chosen or accepted in a labour market and work environment that is open, inclusive and accessible to persons with disabilities. States Parties shall safeguard and promote the realization of the right to work, including for those who acquire a disability during the course of employment, by taking appropriate steps, including through legislation, to, inter alia:

- (a) Prohibit discrimination on the basis of disability with regard to all matters concerning all forms of employment, including conditions of recruitment, hiring and employment, continuance of employment, career advancement and safe and healthy working conditions;

- (b) Protect the rights of persons with disabilities, on an equal basis with others, to just and favourable conditions of work, including equal opportunities and equal remuneration for work of equal value, safe and healthy working conditions, including protection from harassment, and the redress of grievances;

(c) Ensure that persons with disabilities are able to exercise their labour and trade union rights on an equal basis with others;

(d) Enable persons with disabilities to have effective access to general technical and vocational guidance programmes, placement services and vocational and continuing training;

(e) Promote employment opportunities and career advancement for persons with disabilities in the labour market, as well as assistance in finding, obtaining, maintaining and returning to employment;

(f) Promote opportunities for self-employment, entrepreneurship, the development of cooperatives and starting one's own business;

(g) Employ persons with disabilities in the public sector;

(h) Promote the employment of persons with disabilities in the private sector through appropriate policies and measures, which may include affirmative action programmes, incentives and other measures;

(i) Ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities in the workplace;

(j) Promote the acquisition by persons with disabilities of work experience in the open labour market;

(k) Promote vocational and professional rehabilitation, job retention and return-to-work programmes for persons with disabilities.

2. States Parties shall ensure that persons with disabilities are not held in slavery or in servitude, and are protected, on an equal basis with others, from forced or compulsory labour.

Article 28

Adequate standard of living and social protection

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to an adequate standard of living for themselves and their families, including adequate food, clothing and housing, and to the continuous improvement of living conditions, and shall take appropriate steps to safeguard and promote the realization of this right without discrimination on the basis of disability.

2. States Parties recognize the right of persons with disabilities to social protection and to the enjoyment of that right without discrimination on the basis of disability, and shall take appropriate steps to safeguard and promote the realization of this right, including measures:

(a) To ensure equal access by persons with disabilities to clean water services, and to ensure access to appropriate and affordable services, devices and other assistance for disability-related needs;

(b) To ensure access by persons with disabilities, in particular women and girls with disabilities and older persons with disabilities, to social protection programmes and poverty reduction programmes;

(c) To ensure access by persons with disabilities and their families living in situations of poverty to assistance from the State with disability-related expenses, including adequate training, counselling, financial assistance and respite care;

(d) To ensure access by persons with disabilities to public housing programmes;

(e) To ensure equal access by persons with disabilities to retirement benefits and programmes.

Article 29

Participation in political and public life

States Parties shall guarantee to persons with disabilities political rights and the opportunity to enjoy them on an equal basis with others, and shall undertake to:

(a) Ensure that persons with disabilities can effectively and fully participate in political and public life on an equal basis with others, directly or through freely chosen representatives, including the right and opportunity for persons with disabilities to vote and be elected, inter alia, by:

(i) Ensuring that voting procedures, facilities and materials are appropriate, accessible and easy to understand and use;

(ii) Protecting the right of persons with disabilities to vote by secret ballot in elections and public referendums without intimidation, and to stand for elections, to effectively hold office and perform all public functions at all levels of government, facilitating the use of assistive and new technologies where appropriate;

(iii) Guaranteeing the free expression of the will of persons with disabilities as electors and to this end, where necessary, at their request, allowing assistance in voting by a person of their own choice;

(b) Promote actively an environment in which persons with disabilities can effectively and fully participate in the conduct of public affairs, without discrimination and on an equal basis with others, and encourage their participation in public affairs, including:

(i) Participation in non-governmental organizations and associations concerned with the public and political life of the country, and in the activities and administration of political parties;

(ii) Forming and joining organizations of persons with disabilities to represent persons with disabilities at international, national, regional and local levels.

Article 30

Participation in cultural life, recreation, leisure and sport

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to take part on an equal basis with others in cultural life, and shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities:

(a) Enjoy access to cultural materials in accessible formats;

(b) Enjoy access to television programmes, films, theatre and other cultural activities, in accessible formats;

(c) Enjoy access to places for cultural performances or services, such as theatres, museums, cinemas, libraries and tourism services, and, as far as possible, enjoy access to monuments and sites of national cultural importance.

2. States Parties shall take appropriate measures to enable persons with disabilities to have the opportunity to develop and utilize their creative, artistic and intellectual potential, not only for their own benefit, but also for the enrichment of society.

3. States Parties shall take all appropriate steps, in accordance with international law, to ensure that laws protecting intellectual property rights do not constitute an unreasonable or discriminatory barrier to access by persons with disabilities to cultural materials.

4. Persons with disabilities shall be entitled, on an equal basis with others, to recognition and support of their specific cultural and linguistic identity, including sign languages and deaf culture.

5. With a view to enabling persons with disabilities to participate on an equal basis with others in recreational, leisure and sporting activities, States Parties shall take appropriate measures:

(a) To encourage and promote the participation, to the fullest extent possible, of persons with disabilities in mainstream sporting activities at all levels;

(b) To ensure that persons with disabilities have an opportunity to organize, develop and participate in disability-specific sporting and recreational activities and, to this end, encourage the provision, on an equal basis with others, of appropriate instruction, training and resources;

(c) To ensure that persons with disabilities have access to sporting, recreational and tourism venues;

(d) To ensure that children with disabilities have equal access with other children to participation in play, recreation and leisure and sporting activities, including those activities in the school system;

(e) To ensure that persons with disabilities have access to services from those involved in the organization of recreational, tourism, leisure and sporting activities.

Article 31

Statistics and data collection

1. States Parties undertake to collect appropriate information, including statistical and research data, to enable them to formulate and implement policies to give effect to the present Convention. The process of collecting and maintaining this information shall:

- (a) Comply with legally established safeguards, including legislation on data protection, to ensure confidentiality and respect for the privacy of persons with disabilities;
 - (b) Comply with internationally accepted norms to protect human rights and fundamental freedoms and ethical principles in the collection and use of statistics.
2. The information collected in accordance with this article shall be disaggregated, as appropriate, and used to help assess the implementation of States Parties' obligations under the present Convention and to identify and address the barriers faced by persons with disabilities in exercising their rights.
3. States Parties shall assume responsibility for the dissemination of these statistics and ensure their accessibility to persons with disabilities and others.

Article 32

International cooperation

1. States Parties recognize the importance of international cooperation and its promotion, in support of national efforts for the realization of the purpose and objectives of the present Convention, and will undertake appropriate and effective measures in this regard, between and among States and, as appropriate, in partnership with relevant international and regional organizations and civil society, in particular organizations of persons with disabilities. Such measures could include, inter alia:
- (a) Ensuring that international cooperation, including international development programmes, is inclusive of and accessible to persons with disabilities;
 - (b) Facilitating and supporting capacity-building, including through the exchange and sharing of information, experiences, training programmes and best practices;
 - (c) Facilitating cooperation in research and access to scientific and technical knowledge;

(d) Providing, as appropriate, technical and economic assistance, including by facilitating access to and sharing of accessible and assistive technologies, and through the transfer of technologies.

2. The provisions of this article are without prejudice to the obligations of each State Party to fulfil its obligations under the present Convention.

Article 33

National implementation and monitoring

1. States Parties, in accordance with their system of organization, shall designate one or more focal points within government for matters relating to the implementation of the present Convention, and shall give due consideration to the establishment or designation of a coordination mechanism within government to facilitate related action in different sectors and at different levels.

2. States Parties shall, in accordance with their legal and administrative systems, maintain, strengthen, designate or establish within the State Party, a framework, including one or more independent mechanisms, as appropriate, to promote, protect and monitor implementation of the present Convention. When designating or establishing such a mechanism, States Parties shall take into account the principles relating to the status and functioning of national institutions for protection and promotion of human rights.

3. Civil society, in particular persons with disabilities and their representative organizations, shall be involved and participate fully in the monitoring process.

Article 34

Committee on the Rights of Persons with Disabilities

1. There shall be established a Committee on the Rights of Persons with Disabilities (hereafter referred to as "the Committee"), which shall carry out the functions hereinafter provided.

2. The Committee shall consist, at the time of entry into force of the present Convention, of twelve experts. After an additional sixty ratifications or accessions to the Convention,

the membership of the Committee shall increase by six members, attaining a maximum number of eighteen members.

3. The members of the Committee shall serve in their personal capacity and shall be of high moral standing and recognized competence and experience in the field covered by the present Convention. When nominating their candidates, States Parties are invited to give due consideration to the provision set out in article 4.3 of the present Convention.

4. The members of the Committee shall be elected by States Parties, consideration being given to equitable geographical distribution, representation of the different forms of civilization and of the principal legal systems, balanced gender representation and participation of experts with disabilities.

5. The members of the Committee shall be elected by secret ballot from a list of persons nominated by the States Parties from among their nationals at meetings of the Conference of States Parties. At those meetings, for which two thirds of States Parties shall constitute a quorum, the persons elected to the Committee shall be those who obtain the largest number of votes and an absolute majority of the votes of the representatives of States Parties present and voting.

6. The initial election shall be held no later than six months after the date of entry into force of the present Convention. At least four months before the date of each election, the Secretary-General of the United Nations shall address a letter to the States Parties inviting them to submit the nominations within two months. The Secretary-General shall subsequently prepare a list in alphabetical order of all persons thus nominated, indicating the State Parties which have nominated them, and shall submit it to the States Parties to the present Convention.

7. The members of the Committee shall be elected for a term of four years. They shall be eligible for re-election once. However, the term of six of the members elected at the first election shall expire at the end of two years; immediately after the first election, the names of these six members shall be chosen by lot by the chairperson of the meeting referred to in paragraph 5 of this article.

8. The election of the six additional members of the Committee shall be held on the occasion of regular elections, in accordance with the relevant provisions of this article.
9. If a member of the Committee dies or resigns or declares that for any other cause she or he can no longer perform her or his duties, the State Party which nominated the member shall appoint another expert possessing the qualifications and meeting the requirements set out in the relevant provisions of this article, to serve for the remainder of the term.
10. The Committee shall establish its own rules of procedure.
11. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary staff and facilities for the effective performance of the functions of the Committee under the present Convention, and shall convene its initial meeting.
12. With the approval of the General Assembly, the members of the Committee established under the present Convention shall receive emoluments from United Nations resources on such terms and conditions as the Assembly may decide, having regard to the importance of the Committee's responsibilities.
13. The members of the Committee shall be entitled to the facilities, privileges and immunities of experts on mission for the United Nations as laid down in the relevant sections of the Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations.

Article 35

Reports by States Parties

1. Each State Party shall submit to the Committee, through the Secretary-General of the United Nations, a comprehensive report on measures taken to give effect to its obligations under the present Convention and on the progress made in that regard, within two years after the entry into force of the present Convention for the State Party concerned.
2. Thereafter, States Parties shall submit subsequent reports at least every four years and further whenever the Committee so requests.

3. The Committee shall decide any guidelines applicable to the content of the reports.
4. A State Party which has submitted a comprehensive initial report to the Committee need not, in its subsequent reports, repeat information previously provided. When preparing reports to the Committee, States Parties are invited to consider doing so in an open and transparent process and to give due consideration to the provision set out in article 4.3 of the present Convention.
5. Reports may indicate factors and difficulties affecting the degree of fulfillment of obligations under the present Convention.

Article 36

Consideration of reports

1. Each report shall be considered by the Committee, which shall make such suggestions and general recommendations on the report as it may consider appropriate and shall forward these to the State Party concerned. The State Party may respond with any information it chooses to the Committee. The Committee may request further information from States Parties relevant to the implementation of the present Convention.
2. If a State Party is significantly overdue in the submission of a report, the Committee may notify the State Party concerned of the need to examine the implementation of the present Convention in that State Party, on the basis of reliable information available to the Committee, if the relevant report is not submitted within three months following the notification. The Committee shall invite the State Party concerned to participate in such examination. Should the State Party respond by submitting the relevant report, the provisions of paragraph 1 of this article will apply.
3. The Secretary-General of the United Nations shall make available the reports to all States Parties.
4. States Parties shall make their reports widely available to the public in their own countries and facilitate access to the suggestions and general recommendations relating to these reports.

5. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, to the specialized agencies, funds and programmes of the United Nations, and other competent bodies, reports from States Parties in order to address a request or indication of a need for technical advice or assistance contained therein, along with the Committee's observations and recommendations, if any, on these requests or indications.

Article 37

Cooperation between States Parties and the Committee

1. Each State Party shall cooperate with the Committee and assist its members in the fulfilment of their mandate.
2. In its relationship with States Parties, the Committee shall give due consideration to ways and means of enhancing national capacities for the implementation of the present Convention, including through international cooperation.

Article 38

Relationship of the Committee with other bodies

In order to foster the effective implementation of the present Convention and to encourage international cooperation in the field covered by the present Convention:

- (a) The specialized agencies and other United Nations organs shall be entitled to be represented at the consideration of the implementation of such provisions of the present Convention as fall within the scope of their mandate. The Committee may invite the specialized agencies and other competent bodies as it may consider appropriate to provide expert advice on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their respective mandates. The Committee may invite specialized agencies and other United Nations organs to submit reports on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their activities;
- (b) The Committee, as it discharges its mandate, shall consult, as appropriate, other relevant bodies instituted by international human rights treaties, with a view to ensuring the consistency of their respective reporting guidelines, suggestions and general recommendations, and avoiding duplication and overlap in the performance of their functions.

Article 39
Report of the Committee

The Committee shall report every two years to the General Assembly and to the Economic and Social Council on its activities, and may make suggestions and general recommendations based on the examination of reports and information received from the States Parties. Such suggestions and general recommendations shall be included in the report of the Committee together with comments, if any, from States Parties.

Article 40
Conference of States Parties

1. The States Parties shall meet regularly in a Conference of States Parties in order to consider any matter with regard to the implementation of the present Convention.
2. No later than six months after the entry into force of the present Convention, the Conference of the States Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations. The subsequent meetings shall be convened by the Secretary-General of the United Nations biennially or upon the decision of the Conference of States Parties.

Article 41
Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Convention.

Article 42
Signature

The present Convention shall be open for signature by all States and by regional integration organizations at United Nations Headquarters in New York as of 30 March 2007.

Article 43

Consent to be bound

The present Convention shall be subject to ratification by signatory States and to formal confirmation by signatory regional integration organizations. It shall be open for accession by any State or regional integration organization which has not signed the Convention.

Article 44

Regional integration organizations

1. "Regional integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention. Such organizations shall declare, in their instruments of formal confirmation or accession, the extent of their competence with respect to matters governed by this Convention. Subsequently, they shall inform the depositary of any substantial modification in the extent of their competence.
2. References to "States Parties" in the present Convention shall apply to such organizations within the limits of their competence.
3. For the purposes of article 45, paragraph 1, and article 47, paragraphs 2 and 3, any instrument deposited by a regional integration organization shall not be counted.
4. Regional integration organizations, in matters within their competence, may exercise their right to vote in the Conference of States Parties, with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 45

Entry into force

1. The present Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of the twentieth instrument of ratification or accession.

2. For each State or regional integration organization ratifying, formally confirming or acceding to the Convention after the deposit of the twentieth such instrument, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of its own such instrument.

Article 46

Reservations

1. Reservations incompatible with the object and purpose of the present Convention shall not be permitted.
2. Reservations may be withdrawn at any time.

Article 47

Amendments

1. Any State Party may propose an amendment to the present Convention and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.
2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.
3. If so decided by the Conference of States Parties by consensus, an amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article which relates exclusively to articles 34, 38, 39 and 40 shall enter into force for all States Parties on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment.

Article 48**Denunciation**

A State Party may denounce the present Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 49**Accessible format**

The text of the present Convention shall be made available in accessible formats.

Article 50**Authentic texts**

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of the present Convention shall be equally authentic.

In witness thereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Convention.

Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities

The States Parties to the present Protocol have agreed as follows:

Article 1

1. A State Party to the present Protocol ("State Party") recognizes the competence of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities ("the Committee") to receive and consider communications from or on behalf of individuals or groups of individuals subject to its jurisdiction who claim to be victims of a violation by that State Party of the provisions of the Convention.

2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Convention that is not a party to the present Protocol.

Article 2

The Committee shall consider a communication inadmissible when:

- (a) The communication is anonymous;
- (b) The communication constitutes an abuse of the right of submission of such communications or is incompatible with the provisions of the Convention;
- (c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;
- (d) All available domestic remedies have not been exhausted. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged or unlikely to bring effective relief;
- (e) It is manifestly ill-founded or not sufficiently substantiated; or when
- (f) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date.

Article 3

Subject to the provisions of article 2 of the present Protocol, the Committee shall bring any communications submitted to it confidentially to the attention of the State Party. Within six months, the receiving State shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been taken by that State.

Article 4

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violation.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of this article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 5

The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol. After examining a communication, the Committee shall forward its suggestions and recommendations, if any, to the State Party concerned and to the petitioner.

Article 6

1. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of rights set forth in the Convention, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end submit observations with regard to the information concerned.

2. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

3. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

4. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

5. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

Article 7

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under article 35 of the Convention details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 6 of the present Protocol.
2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 6.4, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 8

Each State Party may, at the time of signature or ratification of the present Protocol or accession thereto, declare that it does not recognize the competence of the Committee provided for in articles 6 and 7.

Article 9

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Protocol

Article 10

The present Protocol shall be open for signature by signatory States and regional integration organizations of the Convention at United Nations Headquarters in New York as of 30 March 2007.

Article 11

The present Protocol shall be subject to ratification by signatory States of this Protocol which have ratified or acceded to the Convention. It shall be subject to formal confirmation by signatory regional integration organizations of this Protocol which have formally confirmed or acceded to the Convention. It shall be open for accession by any State or regional integration organization which has ratified, formally confirmed or acceded to the Convention and which has not signed the Protocol.

Article 12

1. "Regional integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by the Convention and this Protocol. Such organizations shall declare, in their instruments of formal confirmation or accession, the extent of their competence with respect to matters governed by the Convention and this Protocol. Subsequently, they shall inform the depositary of any substantial modification in the extent of their competence.
2. References to "States Parties" in the present Protocol shall apply to such organizations within the limits of their competence.
3. For the purposes of article 13, paragraph 1, and article 15, paragraph 2, any instrument deposited by a regional integration organization shall not be counted.
4. Regional integration organizations, in matters within their competence, may exercise their right to vote in the meeting of States Parties, with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 13

1. Subject to the entry into force of the Convention, the present Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.
2. For each State or regional integration organization ratifying, formally confirming or acceding to the Protocol after the deposit of the tenth such instrument, the Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of its own such instrument.

Article 14

1. Reservations incompatible with the object and purpose of the present Protocol shall not be permitted.
2. Reservations may be withdrawn at any time.

Article 15

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

Article 16

A State Party may denounce the present Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 17

The text of the present Protocol shall be made available in accessible formats.

Article 18

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of the present Protocol shall be equally authentic. In witness thereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Protocol.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวอลิสา ดั่งผึ้ง
วันเดือนปีเกิด	เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2527
สำเร็จการศึกษา	<p>ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จ.เชียงใหม่, ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จ.เชียงใหม่ และศึกษาคณะนิติศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่</p> <p>เข้าศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2549</p>

